

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

***«Організація та методика аналізу економічного потенціалу
фармацевтичного підприємства»***

Студента 2 курсу, 4м групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
спеціалізації «Фінансова аналітика»

_____ Пітик Анни Олександрівни

Науковий керівник:

канд. екон. наук

_____ Нежива Марія Олександрівна

Гарант освітньої програми:

д-р екон. наук, доцент

_____ Гордополов Володимир Юрійович

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового аналізу та аудиту
Освітній ступінь «магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Спеціалізація «Фінансова аналітика»

Затверджую

Зав. кафедри фінансового аналізу та аудиту
К.О. Назарова _____

«___» _____ 20___ р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві**

ПІТИК АННА ОЛЕКСАНДРІВНА

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): Організація та методика аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.
Затверджена наказом ректора від «28» грудня 2020 р. № 3916.
2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 01.11.2021.
3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)
Мета роботи (проекту) – обґрунтування теоретичних і методологічних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства в сучасних умовах, впровадження міжнародного досвіду та широкого застосування інформаційних технологій.
Об'єкт дослідження – процес аналізу економічного потенціалу на АТ «ФАРМАК».
Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних та практичних питань, пов'язаних з аналізом економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.
4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано
1-3	Нежива М.О.		

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна характеристика економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

1.2. Загальні положення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з економічним потенціалом фармацевтичного підприємства

2.2. Оцінка стану внутрішнього контролю та аналітичної роботи на АТ «ФАРМАК»

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організація і методика аналізу економічного потенціалу АТ «ФАРМАК»

3.2. Шляхи вдосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу на АТ «ФАРМАК» в умовах використання інформаційних технологій

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Вивчення спеціальної літератури, збирання та обробка інформації	15.02.2021	
2	Написання 1 розділу	21.06.2021	
3	Написання 2 розділу	06.09.2021	
4	Написання 3 розділу	23.10.2021	
5	Підготовка вступу і висновків	28.10.2021	
6	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	01.11.2021	
7	Підготовка доповіді	04.11.2021	
8	Попередній захист		

7. Дата видачі завдання «28» грудня 2020 р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Нежива М.О.

(підпис)

9. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми)

Гордополов В.Ю.

(підпис)

10. Завдання прийняла до виконання студентка

Пітик А.О.

(підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота Пітик Анни Олександрівни на тему «Організація та методика аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства» виконана на високому науковому рівні.

Тема роботи є актуальною, а отримані результати містять положення наукової новизни та носять практичну значимість. В роботі досліджується необхідність впровадження аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства, а також розглянуто недоліки та надано пропозиції щодо удосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.

Недоліків та зауважень щодо змістової частини та оформлення випускної кваліфікаційної роботи Пітик Анни Олександрівни на тему «Організація та методика аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства» не виявлено.

Випускна кваліфікаційна робота Пітик Анни Олександрівни на тему «Організація та методика аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства» відповідає вимогам до кваліфікаційного рівня робіт відповідного характеру, заслуговує позитивної оцінки і рекомендується до захисту, а її автор Пітик Анна Олександрівна заслуговує присвоєння освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист

(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота студентки

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)

Гордополов В.Ю.

(підпис)

Завідувач кафедри

Назарова К.О.

(підпис)

« _____ » _____ 20____ р.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. Науково-теоретичні засади аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.....	7
1.1. Економічна характеристика економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.....	7
1.2. Загальні положення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.....	13
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. Інформаційне забезпечення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.....	18
2.1. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з економічним потенціалом фармацевтичного підприємства.....	18
2.2. Оцінка стану внутрішнього контролю та аналітичної роботи на АТ «ФАРМАК».....	26
Висновки до розділу 2.....	32
РОЗДІЛ 3. Організація і методика аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.....	33
3.1. Організація і методика аналізу економічного потенціалу АТ «ФАРМАК».....	33
3.2. Шляхи вдосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу на АТ «ФАРМАК» в умовах використання інформаційних технологій.....	40
Висновки до розділу 3.....	47
Висновки та пропозиції.....	50
Список використаних джерел.....	58
Додатки.....	65

ВСТУП

Невизначеність та динамічність ринкового середовища, посилення конкуренції, концентрація капіталу ускладнюють управління діяльністю фармацевтичного підприємства та посилюють ризик. Важливе значення в формуванні протиризикового механізму має ефективна система аналізу економічного потенціалу, яка є одним із визначальних факторів розвитку фармацевтичного підприємства та зростання його вартості. Дослідження різних методів оцінки економічного потенціалу, засобів аналізу ефективності його використання в умовах сучасної ринкової економіки є перспективним напрямом економічних досліджень. Непридатність традиційних методів регулювання ризиків створила проблему в розрізі нових підходів до аналізу резервів економічного потенціалу для прогнозування і нейтралізації кризових явищ. Втім, процеси глобалізації вітчизняного бізнесу, використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності вимагають дослідження та оцінки великої кількості факторів, що впливають на економічний потенціал фармацевтичного підприємства.

Загальні проблеми формування та ефективності використання економічного потенціалу підприємств різних видів діяльності досліджували та вирішували багато вчених, а саме: І.А. Ажаман, А.Д. Бутко, Н.Ю. Брюховецька, К.В. Васьківська, Р.О. Костирко, О.С. Маковоз, О.І. Маслак, Є.В. Мних, Т.О. Мулик, К.О. Назарова, О.О. Хандій. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень щодо аналізу фінансово-господарської діяльності фармацевтичного підприємства та підвищення актуальності цієї проблеми, вона поки що залишається остаточно невирішеною. Подальшого розвитку потребує комплекс питань, пов'язаних з формуванням системно побудованих методичних та організаційних засад аналізу економічного потенціалу, формуванням протиризикового механізму на підставі контрольно-аналітичної інформації, розробкою методичного підходу до оцінки результативності контролю в системі управління. Зростаючі теоретичні та практичні потреби у формуванні цілісного

уявлення про систему аналізу економічного потенціалу, недосконалість інформаційно-аналітичних засад регулювання аналітичної роботи, є визначальним при обґрунтуванні актуальності даного дослідження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних і методологічних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства в сучасних умовах, впровадження міжнародного досвіду та широкого застосування інформаційних технологій.

Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі основні *завдання*:

- розкрити особливості визнання і оцінки економічного потенціалу фармацевтичного підприємства;
- охарактеризувати управлінську спрямованість аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства;
- оцінити формування облікової інформації для аналізу економічного потенціалу;
- розкрити особливості і напрями внутрішнього контролю та аналітичної роботи фармацевтичного підприємства;
- охарактеризувати особливості організації та методики аналізу економічного потенціалу досліджуваного підприємства;
- запропонувати напрямки удосконалення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства в умовах використання інформаційних технологій.

Об'єкт дослідження – процес аналізу економічного потенціалу на АТ «ФАРМАК».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних та практичних питань, пов'язаних з аналізом економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення окреслених завдань було використано діалектичний та системний підходи; було застосовано загальнонаукові (наукові

абстракції, індукції й дедукції, аналізу і синтезу), методи порівняння, групування, метод коефіцієнтного аналізу, факторного і декомпозиційного аналізу.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці та публікації вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, законодавчі і нормативні документи, монографії, періодичні видання за напрямом дослідження, фінансова звітність досліджуваного підприємства, статистичні довідники, підручники, посібники.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. На основі одержаних наукових результатів у випускній кваліфікаційній роботі:

удосконалено:

– теоретико-методичні засади аналізу на основі розробки імперативів аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства, що дає змогу оцінити своєчасність здійснення операцій відповідно до потреб власників суб'єкта господарювання;

набули подальшого розвитку:

– організаційно-методичне забезпечення аналізу, що на відміну від існуючого, враховує вплив сучасних тенденцій на аналіз економічного потенціалу фармацевтичного підприємства, специфіку діяльності суб'єкта господарювання та розробляється комплекс заходів, спрямованих на покращення якісних характеристик соціально-економічних результатів діяльності фармацевтичного підприємства.

Практична значимість дослідження полягає у впровадженні результатів аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. Пропозиції та рекомендації впроваджено у практичну діяльність АТ «ФАРМАК» (довідка №29 від 22 жовтня 2021 року).

Публікації. Результати дослідження опубліковано в збірнику наукових статей «Фінансова аналітика та аудит» на тему «Аналіз резервів економічного потенціалу суб'єкта господарювання» (2021). Доповідались на Третій

Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та стратегії розвитку підприємництва, торгівлі і маркетингу в умовах сучасного ринку» (м. Тернопіль, Тернопільський коледж харчових технологій і торгівлі, 21 квітня 2021р.) на тему «Резерви економічного потенціалу суб'єкта господарювання як об'єкт аналізу» (опубліковано тези доповіді).

Для зручності використання матеріалів, що містяться в даній роботі, виділено основні положення та визначення. З метою поглиблення засвоєння відповідної теми використані таблиці, рисунки, формули.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна характеристика економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

У сучасних економічних умовах підприємства всіх видів діяльності все більше акцентують увагу на діагностиці власного ресурсного потенціалу, що зумовлено оптимізацією бізнес-процесів, підвищенням ефективності його використання або капіталізацією.

Помилкова оцінка потенціалу підприємства призводить до формування хибних цілей, дезорганізації основної діяльності, а при певних умовах і до банкрутства підприємства, тому власник повинен мати інструментарій реальної оцінки ресурсного потенціалу. Отже, необхідно розглянути існуючі підходи до оцінки різних видів потенціалу підприємства для того, щоб використати найбільш прийнятні з них і забезпечити досягнення стратегічних цілей суб'єкта господарювання.

Загальні проблеми формування та ефективності використання потенціалу підприємств різних видів діяльності досліджували та вирішували багато вчених, а саме: І.А. Ажаман [1], .Н.Ю. Брюховецька [7], К.В. Васківська [9], Р.О. Костирко [24], О.С. Маковоз [28], О.І. Маслак [30], Є.В. Мних [33], Т.О. Мулик [36], О.О. Хандій [60]. У роботах цих авторів розкриті питання сутності та структуризації економічного потенціалу, підходи, інструменти і методи формування й управління ним. Проте питання, пов'язані з розкриттям підходів до визнання економічного потенціалу та ефективності його використання на фармацевтичних підприємствах розкриті лише поверхнево, і тільки починають розглядатися вченими-економістами.

Поняття «потенціал» широко використовується в економічній літературі для визначення потенційних можливостей розвитку економічної системи у визначеній

області. Тому його традиційно розглядають у поєднанні з іншими термінами: «виробничий потенціал», «економічний потенціал», «фінансовий потенціал», «кадровий потенціал», «ресурсний потенціал». Враховуючи основні напрями діяльності фармацевтичного підприємства, його структурні елементи тотожні структурі економічного потенціалу підприємств інших видів діяльності. Аналіз праць авторів, що досліджували формування так використання економічного потенціалу підприємств показав, що єдиного підходу до визначення сутності економічного потенціалу саме фармацевтичних підприємств немає. Тому, дослідження даного питання є одним з ключових у межах даного дослідження.

Для теоретичного узагальнення визначення різних авторів поняття «потенціал» проведено морфологічну декомпозицію з метою визначення підходів щодо його інтерпретації за допомогою ключових слів, таких як «потенціал», «потенціал виробничих сил», «потенціал розширеного виробництва», «підприємницький потенціал», «економічний потенціал» [24]. Проблема визначення поняття «потенціал» обумовлена її неоднозначними трактуваннями в літературі, що не дозволяє скласти уявлення про істинну його сутність. Усвідомлення ролі категорії «економічний потенціал» в спонукає до пошуку підстав, які, з одного боку, дозволили б адекватно визначити її як категорію, а з іншого – дослідити інструментарій управління економічним потенціалом господарюючого суб'єкта. Цей висновок ґрунтується на результатах аналізу вибірки формулювань, які відносяться до категорії «економічний потенціал», що розглядаються в сучасній економічній літературі (дод. А).

Економічний потенціал фармацевтичного підприємства розглядають як одну з найважливіших динамічних характеристик їх діяльності, яка одночасно відображає стан підприємства щодо вимог зовнішнього й внутрішнього середовища, а також використовують для оцінки його роботи. Інакше кажучи, підприємства використовують свій економічний потенціал як інструмент адаптаційного процесу, завдяки чому він трансформується відповідно до мінливого зовнішнього (внутрішнього) середовища.

Будучи основою для прийняття управлінських рішень, економічний потенціал підприємства науковці розглядають як узагальнений показник, що характеризує розвиток його основної діяльності та бізнес - відносин. Його величина залежить від оптимального сполучення певної кількості та якості окремих видів економічних ресурсів, які залучені в основну діяльність; рівня організації бізнесу й праці; ефективності системи управління підприємством.

Економічний потенціал підприємства – це складна, динамічна, ієрархічна й стохастична система взаємопов'язаних елементів. Йому властиві всі риси системи: цілісність, упорядкованість, взаємозв'язок елементів, гнучкість, складність тощо. Пріоритетним завданням суб'єкта господарювання є аналіз резервів зростання економічного потенціалу.

Результати морфологічного аналізу сутності понять «економічний потенціал» і «резерви» дозволяють зробити наступні висновки:

1. Економічний потенціал суб'єкта господарювання розглядається як сукупність потенціалів: майнового, ефективності, фінансового, відтворення вартості. Резерви розвитку кожного з окремих потенціалів складають загальну систему резервів економічного потенціалу. Резерви, як потенційні можливості розвитку системи, іманентно присутні в економічних структурах. Але для того, щоб ця можливість була перетворена в дійсність, необхідно не тільки виявити резерви, але і визначити напрями їх використання, які забезпечать безперервний розвиток економічної системи.

2. У визначених підходах до трактування сутності поняття «резерв» (дод. Б) не знайшли відображення резерви, які пов'язані з використанням прогресивних форм та методів управління, зокрема, аналізу. Вони, на відміну від розглянутих резервів, є результатом впровадження контрольно-аналітичної системи в систему управління економічним потенціалом суб'єкта господарювання.

3. Необхідною умовою забезпечення ефективності управління економічним потенціалом підприємства є повне використання та формування резервів на майбутнє: нереалізовані можливості призводять до неефективного використання

ресурсів та зниження рівня відтворення капіталу; «надлишковий» запас ресурсів забезпечує покриття майбутніх витрат і ризиків [28].

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що *резерви економічного потенціалу* – це можливості забезпечення стабільного фінансового стану, які виникають в результаті приведення в динамічну відповідність основних елементів економічного потенціалу: майнового, ефективності, фінансового, відтворення вартості. Під відповідністю розуміється досягнення такої взаємодії основних елементів економічного потенціалу, яка забезпечує можливу на даний період стабільність функціонування підприємства. На практиці критеріями рівня відповідності між основними елементами економічного потенціалу виступають зростання його ефективності, підтримка оптимальних пропозицій між ресурсами, процесами і результатами, передбаченими в плануванні, підвищення результативності структурних підрозділів підприємства [9].

Визначення співвідношення між окремими елементами економічного потенціалу фармацевтичного підприємства є система оцінки з урахуванням ефекту синергії, що проявляється у використанні економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Тому завдання запропонованої оцінки економічного потенціалу підприємства полягає у тому, щоб знайти такий набір елементів, при якому б синергія носила утворюючий характер. Тобто, для того, щоб працював закон синергії, повинні виконуватися такі умови формування потенціалу підприємства:

- визначення цілей і завдання дослідження;
- розробка нових підходів до визначення сутності економічного потенціалу;
- визначення взаємозв'язків між його окремими елементами структури, тобто без визначення меж їх співіснування і взаємодії;
- оцінювання окремих складових і загального потенціалу, що у подальшому дає можливість ефективно його використовувати [22].

В загальному вигляді ієрархію системи показників економічного потенціалу наведено на рис.1.1.

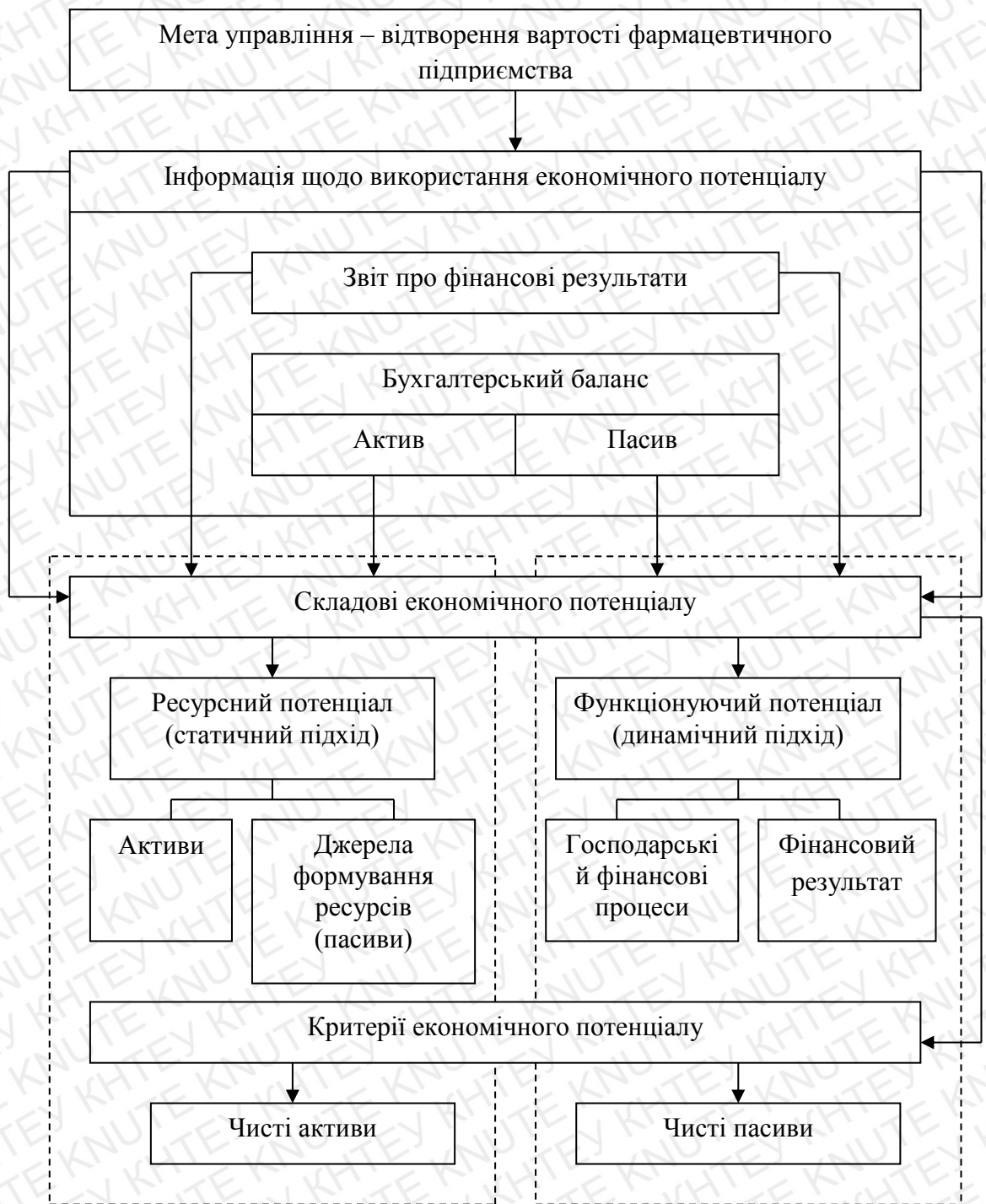

Рис. 1.1. Графічна інтерпретація економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Сукупний потенціал фармацевтичного підприємства – це сукупність окремих ресурсних та діючих потенціалів в розрізі окремих бізнесів, центрів

відповідальності, видів діяльності. Ресурсний потенціал відображає активи, які знаходяться у власності суб'єкта господарювання та джерела формування активів. Критерієм оцінки ресурсного потенціалу фармацевтичного підприємства є чисті активи. Функціонуючий потенціал характеризується показником чистих пасивів. Критерієм функціонуючого персоналу є фінансовий результат [46].

Логіка таких вихідних положень дозволила зробити висновок щодо необхідності подальшого дослідження основних складових економічного потенціалу: майнового, фінансового, ефективності, відтворення вартості (рис.1.2).

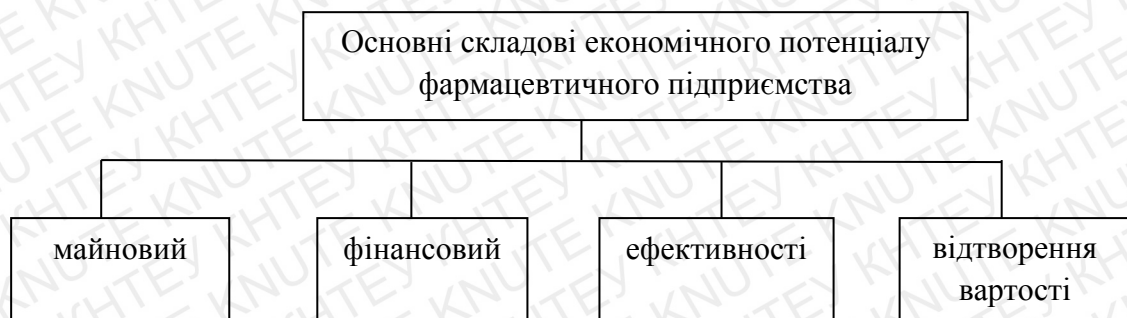

Рис. 1.2. Складові економічного потенціалу фармацевтичного підприємства
Джерело: розроблено автором на основі [24]

Таким чином, на основі вищевикладених результатів аналізу та висновків були визначені наступні пріоритетні завдання управління економічним потенціалом: максимізація прибутку, конкурентні переваги, ефективність фінансово-господарської діяльності, фінансова стійкість, зростання вартості. Чітке окреслення спрямованості управління економічним потенціалом дозволить визначити стратегічні напрямки аналізу та сформувати якісний аналітичний інструментарій для своєчасного виявлення основних тенденцій, усунення чи посилення їх за вимогою з метою створення резервів економічного потенціалу для зміцнення ринкової вартості фармацевтичного підприємства.

1.2. Загальні положення аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

Забезпечення керованості господарських систем неможливе без запровадження якісної системи аналізу, здатної попереджувати негативні тенденції, коригувати методи управління та зменшувати ризики бізнесу. В умовах посилення невизначеності економічного середовища господарських систем посилюється роль аналізу, зокрема внутрішнього, у зв'язку з потребою формування захисного протиризикового потенціалу. Така система аналізу повинна бути гнучкою та орієнтованою на своєчасне виявлення резервів економічного потенціалу та прийняття управлінських рішень щодо попередження загроз ризику кризових явищ. Це негативно позначається на результатах діяльності підприємств усіх видів діяльності.

Міжнародний досвід свідчить, що аналіз найчастіше розглядають як метод удосконалення управління на всіх його рівнях. Аналіз є не лише ланкою в системі управління, а й важливим елементом цієї системи, під яким би кутом і в яких би структурних зрізах (функціональних, процедурних, організаційних, технологічних) вона не розглядалась [4].

Внутрішній аналіз – це процес оцінки факторів, які піддаються управлінню та контролю з боку підприємства, тобто факторів, які «виростають» в межах самої організації та є результатом діяльності або бездіяльності її керівництва. Основне завдання внутрішнього аналізу – це виявлення сильних та слабких сторін організації, що є ключовими факторами формування економічного потенціалу підприємства [3].

На сучасному етапі внутрішній аналіз на фармацевтичних підприємствах в Україні повною мірою не відповідає сучасним потребам та інтересам користувачів інформації. Це проявляється, перш за все, у формальному підході до організації внутрішнього аналізу.

За результатами дослідження практики внутрішнього аналізу на вітчизняних виробництвах за 2019-2020 рр встановлено, що тільки 48% компаній

мають контрольно-аналітичний відділ, а останні використовують спеціалізовані організації для виконання його функцій. Слід відзначити, що лише 18% фармацевтичних компаній мають аналітичні комітети і аналітична служба є неефективною [37].

Також необхідно відзначити як негативний фактор те, що 44% фармацевтичних підприємств не планують інвестування в поліпшення відповідності між системами внутрішнього аналізу і ключовими ризиками. Лише 58% фармацевтичних компаній контролюють і тестують відповідність систем внутрішнього аналізу встановленим вимогам [18].

Такі тенденції обумовлюють необхідність побудови якісно нового типу системи аналізу економічного потенціалу підприємства, який здатний своєчасно виявляти резерви, попереджувати загрози ризику та забезпечити таргетованою інформацією різних користувачів.

Підхід до позиціонування аналізу в управлінні економічним потенціалом полягає у такому:

1. Аналіз розглядається як важлива складова системи забезпечення управління економічним потенціалом суб'єкта господарювання, яка орієнтована на оцінку резервів економічного потенціалу для створення протиризикового механізму. В дод. В відображено взаємозв'язок внутрішнього аналізу і системи управління економічним потенціалом. Головна мета управління і аналізу – відтворення вартості фармацевтичного підприємства в теперішньому і майбутньому. Управлінський процес визначається однотипними характеристиками: часовими параметрами, шляхами і засобами вирішення завдань, постановкою цілей [12].

Завдання управління економічним потенціалом вирішуються безпосередньо через його функції: формування цілей, планування, організації, обліку, аудиту, контролю, аналізу та моніторингу (рис 1.3).

Необхідними умовами формування системи аналізу економічного потенціалу для прийняття управлінських рішень є такі: поступовий розвиток аналізу та приведення у відповідність до завдань управління економічним

потенціалом; дотримання принципу відтворення вартості суб'єкта господарювання; розробка методичних положень щодо реальної оцінки результатів за окремими центрами відповідальності та видами діяльності на всіх рівнях; розробка методики аналізу щодо виявлення та використання резервів економічного потенціалу; розробка методології оцінки допустимості формування резервів економічного потенціалу підприємства [30]. Саме в такому аспекті змінюються сутність, функції, завдання та напрями внутрішнього аналізу.

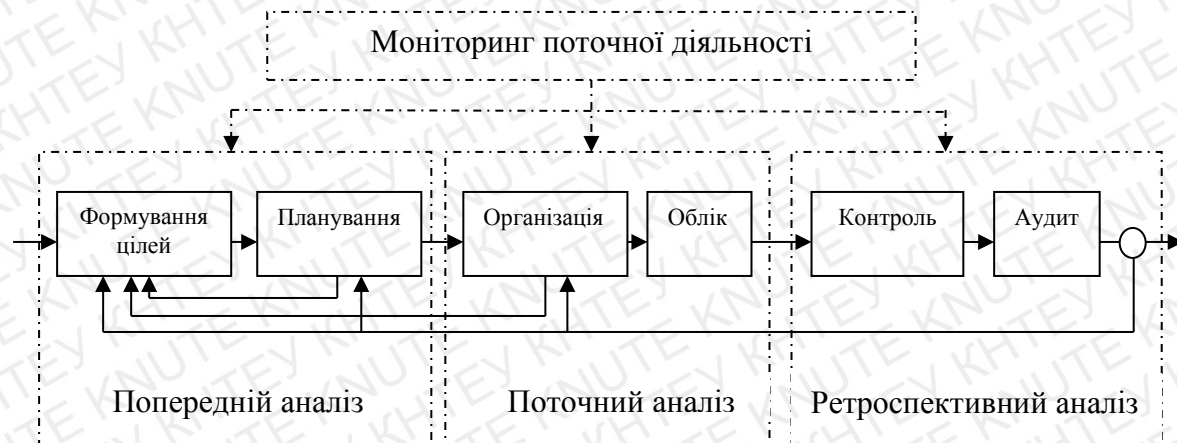

Рис. 1.3. Місце аналізу в системі управління економічним потенціалом

Джерело: розроблено автором на основі [10]

2. Внутрішній аналіз є інструментом координування дій, спрямованих на забезпечення збереження активів, своєчасне виявлення негативних тенденцій та попередження ризиків бізнесу. Він дає змогу визначити, наскільки управлінські рішення щодо формування цілей, ресурсів і процесів сприятимуть зростанню економічного потенціалу. Залежно від визначеного керівництвом напрямку прийняття управлінських рішень у сферу завдань внутрішнього аналізу входить ідентифікація внутрішніх резервів, вибір інструментарію і розробка методик їх реалізації для досягнення поставленої мети; перевірка ефективності виконання планів і рішень [7].

Внутрішній аналіз має охоплювати сторони діяльності, пов'язані з використанням наявного потенціалу, та є передумовою прийняття рішень щодо виявлення, розподілу і повного використання внутрішніх резервів економічного потенціалу суб'єкта господарювання і попередження ризиків. Таким чином

забезпечується тісний зв'язок елементів концепції внутрішнього аналізу і концепції управління економічним потенціалом [1].

3. Місце аналізу в системі економічної інформації визначається як окрема система для обслуговування потреб управління економічним потенціалом. Необхідною умовою формування якісної системи аналізу економічного потенціалу є повна відповідність систематизованої та належним чином деталізованої контрольної інформації потребам менеджменту [47].

Виходячи із загальних критеріїв оцінки господарювання в умовах ринку, економічна діяльність фармацевтичного підприємства оцінюється з точки зору перспективи зростання його ринкової вартості на основі забезпечення максимальних фінансових результатів та фінансової стійкості і платоспроможності [17; 48].

Отже, управлінська спрямованість аналізу економічного потенціалу забезпечує отримання інформації про достовірність його формування, а також ефективність його використання на підприємстві. Така інформація відображає відповідність процесів та результатів функціонування інформаційної системи вимогам розпорядчої інформації, що відповідає законам, планам, нормам, стандартам, правилам і т.д. Розбіжність показників, що містяться в контрольно-аналітичній інформації, з показниками, що містяться в розпорядчій, служить сигналом про необхідність керуючих впливів, коректування рішень, які вже діють, або прийняття нових.

Висновки до Розділу 1

Економічний потенціал фармацевтичного підприємства розглядають як одну з найважливіших динамічних характеристик їх діяльності, яка одночасно відображає стан підприємства щодо вимог зовнішнього й внутрішнього середовища, а також використовують для оцінки його роботи. Його величина залежить від оптимального сполучення певної кількості та якості окремих видів економічних ресурсів, які залучені в основну діяльність; рівня організації бізнесу й праці; ефективності системи управління підприємством.

Визначення співвідношення між окремими елементами економічного потенціалу фармацевтичного підприємства є система оцінки з урахуванням ефекту синергії, що проявляється у використанні економічного потенціалу суб'єкта господарювання.

На сучасному етапі внутрішній аналіз на фармацевтичних підприємствах в Україні повною мірою не відповідає сучасним потребам та інтересам користувачів інформації. Це проявляється, перш за все, у формальному підході до організації внутрішнього аналізу. Такі тенденції обумовлюють необхідність побудови якісно нового типу системи аналізу економічного потенціалу підприємства, який здатний своєчасно виявляти резерви, попереджувати загрози ризику та забезпечити таргетованою інформацією різних користувачів.

Завдання управління економічним потенціалом вирішуються безпосередньо через його функції: формування цілей, планування, організації, обліку, аудиту, контролю, аналізу та моніторингу.

Таким чином, управлінська спрямованість аналізу економічного потенціалу забезпечує отримання інформації про достовірність його формування, а також ефективність його використання на підприємстві.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з економічним потенціалом фармацевтичного підприємства

Для оцінки економічного потенціалу широке використання мають показники бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Головним інформаційним джерелом формування даних для аналізу, його інформаційним фундаментом, є управлінський та бухгалтерський облік.

Досліджуване АТ «Фармак» – успішна міжнародна фармацевтична компанія, лідер фармацевтичної галузі в Україні із постійно зростаючою часткою ринку, яка має сталу репутацію відповідального бізнесу та надійного партнера. Більша частина прибутку «Фармак» щорічно реінвестується в зростання та розвиток компанії, що дає змогу розширювати бізнес із європейськими стандартами якості в Україні та зміцнювати позиції на міжнародній арені. Колектив компанії становить понад 2600 осіб. На підприємстві функціонують 19 виробничих ліній, що відповідають вимогам GMP. Щороку компанія проходить приблизно 15 міжнародних інспекцій.

Завдяки якості та інноваціям, АТ «Фармак» з 2010 року є лідером фармацевтичного ринку України та найбільшим експортером лікарських засобів. У той же час, АТ «Фармак» – перша вітчизняна фармкомпанія, яка приєдналася у 2019 р. до Мережі Глобального Договору ініціативи ООН [68].

На досліджуваному АТ «ФАРМАК» використовують План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцію щодо його застосування, затверджені

наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 № 291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1591) [45].

Проведений порівнювальний аналіз стану бухгалтерського обліку на досліджуваному фармацевтичному підприємстві дає підставу стверджувати, що бухгалтерський облік основних операцій здійснюється відповідно до вимог Закону України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами та доповненнями) [16] та затверджених Міністерством фінансів України та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [40].

Оскільки об'єктом дослідження є економічний потенціал фармацевтичного підприємства, який розглядається в аспекті майнового та фінансового потенціалу, то облік має охоплювати всі операції, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Для того, щоб мати краще уявлення про діяльність АТ «ФАРМАК» необхідно дослідити його фінансову звітність (додатки Г, Д, Е, З).

У додатку И представлено основну кореспонденцію рахунків з обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві. Бухгалтерською службою досліджуваного підприємства для більш зручного відображення даних та розширення аналітичних можливостей обліку були додані субрахунки для таких рахунків:

- 1521 «Придбання основних засобів»;
- 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість».

Результати порівнювального аналізу свідчать, що здійснення операцій з придбання, введення в експлуатацію основних засобів, реалізації основних засобів, поточного ремонту основних засобів на АТ «ФАРМАК» здійснюється відповідно до діючих НП(С)БО.

Таблиця 2.2 містить інформацію про результати порівнювального аналізу стану обліку запасів на досліджуваному підприємстві і за планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцією щодо його застосування.

Порівняльна характеристика стану бухгалтерського обліку запасів на підприємстві АТ «ФАРМАК»

Зміст господарських операцій	Типова кореспонденція		На досліджуваному підприємстві	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Придбання товарів				
Придбання товарів	281	631	281	631
Податковий кредит по ПДВ	644	631	644	631
Придбання матеріалів	201	631	201	631
Податковий кредит по ПДВ	644	631	644	631
Придбання паливно мастильних матеріалів	203	631	203	631
Податковий кредит по ПДВ	644	631	644	631
Придбання запасних частин	207	631	207	631
Податковий кредит по ПДВ	644	631	644	631
Постачальниками зареєстровані податкові накладні (право на податковий кредит) в Єдиному реєстрі податкових накладних	641	644	6412	644
Продаж товарів				
Продаж товарів	361	702	361	702
Зобов'язання з ПДВ	702	643	702	643
Списання собівартості товарів при продажу	902	281	902	281
Зареєстровано податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних	643	641	643	6412
Списання матеріалів на адміністративні витрати	92	201	92	201
Списання паливно- мастильних матеріалів	91,93	203	91,93	203
Списання запасних частин	91, 92	207	91, 92	207

Джерело: розроблено автором на основі [62]

У табл. 2.3 представлено результати проведеного порівняльного аналізу ведення операцій з грошовими коштами на досліджуваному підприємстві і за планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцією щодо його застосування, які також свідчать про повну відповідність ведення бухгалтерського обліку грошових коштів діючим нормативним вимогам.

**Порівняльна характеристика стану бухгалтерського обліку
грошових коштів на підприємстві АТ «ФАРМАК»**

Зміст господарських операцій	Типова кореспонденція		На досліджуваному підприємстві	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Грошові кошти по касовим операціям				
Оплата з каси вартості виконаних робіт	631	301	631	301
Видано з каси кошти під звіт	372	301	3721	301
Повернено невикористані кошти до каси підприємства	301	372	301	3721
Грошові кошти на розрахунковому рахунку				
Надходження грошових коштів від покупців	311	361	311	361
Оплата постачальника за товари	631	311	631	311
Виплата заробітної плати	661	311	661	311
Перерахунок податків, зборів та внесків до бюджету	651,641, 642	311	651, 641,642	311
Отримано довгостроковий кредит банку	311	501	311	501
Сплачені відсотки за користування кредитом	684	311	684	311

Джерело: розроблено автором на основі [53]

Для зручності, на підприємстві АТ «ФАРМАК» додано субрахунки: 3721 «Розрахунки з підзвітними особами в національній валюті» та 3722 «Розрахунки з підзвітними особами в іноземній валюті».

Основна кореспонденція рахунків з обліку власного капіталу та зобов'язань, представлена у табл. 2.4 і табл. 2.5 також свідчить про повну відповідність ведення обліку вказаних операцій на АТ «ФАРМАК» плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкції щодо його застосування.

На підставі даних бухгалтерського обліку складається фінансова звітність для задоволення потреб певних користувачів. Вона є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [64].

Таблиця 2.4

Порівняльна характеристика стану бухгалтерського обліку власного капіталу на підприємстві АТ «ФАРМАК»

Зміст господарських операцій	Типова кореспонденція		На досліджуваному підприємстві	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Статутний капітал				
Реєстрація статутного капіталу	46	40	46	40
Внески учасників на розрахунковий рахунок	311	685	311	685
Залік внесків учасників в оплату статутного капіталу	685	46	685	46
Додатковий капітал				
Дооцінка активів	104	423	104	423
	106	423	106	423
Нерозподілений прибуток	791	441	791	441

Джерело: розроблено автором на основі [62]

Таблиця 2.5

Порівняльна характеристика стану бухгалтерського обліку зобов'язань на підприємстві АТ «ФАРМАК»

Зміст господарських операцій	Типова кореспонденція		На досліджуваному підприємстві	
	Дт	Кт	Дт	Кт
Зобов'язання перед постачальником	28, 20	631	28, 20	631
	644	631	644	631
Зобов'язання перед працівниками по заробітній платі	92, 91	661	92, 91	661
Зобов'язання перед бюджетом	661, 981, 91, 92, 93, 231	6411, 651, 642, 6413	661, 981, 91, 92, 93, 231	6411, 651, 642, 6413
Зобов'язання перед іншими кредиторами	92	685	92	685

Джерело: розроблено автором на основі [53]

Фінансова звітність укрупнено відбиває стан підприємства, достатньо формалізована й використовується для прийняття управлінських рішень щодо діяльності підприємства загалом. Фінансова звітність призначена насамперед для

зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів, постачальників, споживачів, державних і громадських організацій) [58].

Фінансова звітність АТ «ФАРМАК» відповідно до чинних нормативних вимог складається з: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності. Призначення основних компонентів фінансової звітності фармацевтичного підприємства охарактеризовано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Призначення основних компонентів фінансової звітності

Компоненти фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємством, на дату балансу	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства. Прогнозування майбутніх потреб у позиках. Оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, ймовірно, контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка та прогноз прибутковості підприємства; структури доходів і витрат
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
Примітки	Обрана облікова політика. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за НП(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості	Оцінка та прогноз облікової політики; ризиків або невпевненості, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання; діяльності підрозділів підприємства, тощо

Джерело: розроблено автором на основі [53; 62]

Метою складання балансу фармацевтичного підприємства є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Баланс дає можливість визначити склад та структуру майна підприємства, ліквідність та оборотність оборотних активів, наявність власного та запозиченого капіталу, зміну дебіторської та кредиторської заборгованості та багато інших показників, які характеризують економічний потенціал підприємства [5].

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати і результати діяльності підприємства. Він є складовою частиною квартальної та річної фінансової звітності підприємств, метою складання якого є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності фармацевтичного підприємства за звітний період [32].

Звіт про рух грошових коштів відображає надходження і вибуття коштів як у гривнях, так і у валюті протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [59].

Відповідно до положень п. 9 р. II НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у Звіті відображається рух коштів, що, своєю чергою, є надходженням і вибуттям грошей та їхніх еквівалентів протягом звітного періоду в результаті всіх видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової [33].

Звіт про власний капітал відображає зміни у складі власного капіталу фармацевтичного підприємства протягом звітного періоду, складається на підставі балансу, звіту про фінансові результати, а також аналітичних даних до відповідних облікових регістрів. Структура і склад Звіту про власний капітал передбачають розкриття причин, які протягом звітного року вплинули на структуру та величину власного капіталу підприємства [58].

Примітки до фінансової звітності – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними НП(С)БО або МСФЗ [21]. У міжнародній практиці Примітки до фінансової звітності є чи не

найважливішим складником звітної інформації будь-якого підприємства. І саме у цьому напрямку АТ «ФАРМАК» сьогодні активно розвиває якість складання даної форми звітності. Адже саме завдяки їй користувачі звітності можуть почерпнути детальні відомості про результати господарювання фармацевтичного підприємства та визначити рівень його інвестиційної привабливості.

Таким чином, проведене дослідження формування облікової інформації дає підставу стверджувати, що облікова інформація для аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства формує найвагомішу частку в загальному інформаційному фонді аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. Оскільки основою інформаційної бази аналізу економічного потенціалу підприємства є дані бухгалтерського та фінансового обліку, то система менеджменту підприємства має забезпечити перманентний контроль за якістю і своєчасністю ведення обліку та достовірністю формування фінансової звітності. У свою чергу, це забезпечить належну якість системи менеджменту фармацевтичного підприємства у його загальній стратегії зростання економічного потенціалу, нарощування ринкової вартості та збільшення інвестиційної привабливості.

2.2. Оцінка стану внутрішнього контролю та аналітичної роботи на АТ «ФАРМАК»

Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання не можливе без налагодженої структурованої роботи системи менеджменту, яка забезпечує процес господарської діяльності на підприємстві на всіх стадіях (планування, організація, контроль). Аналіз і контроль як основні функції менеджменту при оцінюванні економічного потенціалу підприємства забезпечують основні умови стабільного розвитку підприємства та нарощування його вартості на ринку [11]. Виходячи з цього, пріоритетними завданнями системи менеджменту фармацевтичного підприємства є організація і забезпечення якісної контрольної-аналітичної роботи на підприємстві для оперативного аналізу та контролю за виконанням тактичних і стратегічних цілей підприємства.

Система внутрішнього контролю на АТ «Фармак» являє собою політику і процедури, прийняті управлінським персоналом суб'єкта господарювання для досягнення цілей щодо забезпечення ефективного ведення господарської діяльності, у тому числі дотримання політики системи управління, забезпечення збереження активів, запобігання шахрайству та помилкам, їх виявлення, забезпечення точності і повноти облікових записів, забезпечення своєчасної підготовки достовірної інформації [51].

Перевагою внутрішнього контролю є те, що він здійснюється як попередній, поточний (оперативний) і подальший, може бути документальним, фактичним і комбінованим; може проводитись як ревізія, тематична перевірка, розслідування та службове розслідування. Як функція управління, внутрішній контроль, залежно від часу проведення, поділяється на попередній, поточний (оперативний) і подальший [34].

Попередній контроль здійснюється до прийняття управлінських рішень і здійснення господарських операцій. Мета попереднього контролю — попередити протизаконні дії посадових осіб, протизаконні та економічно недоцільні

господарські операції; забезпечити економне й ефективне витрачання господарських ресурсів; не допустити невиробничих витрат [52].

Мета поточного (оперативного) контролю – виявити в процесі господарських операцій негативні відхилення в господарській діяльності АТ «Фармак», які під час попереднього або наступного контролю можуть бути не виявлені, знайти внутрішньогосподарські резерви подальшого зростання ефективності виробництва та реалізації. Особливо ефективним є поєднання поточного контролю з попереднім, що має важливе значення для попередження невиробничих витрат, запобігання можливим розкраданням і втратам матеріальних ресурсів та грошових коштів [43].

Подальший контроль здійснюється після господарських операцій на підставі даних, зафіксованих у первинних документах, регістрах бухгалтерського обліку і в бухгалтерській звітності. Мета такого контролю – перевірка доцільності й законності господарських операцій за певний період, виявлення недоліків у роботі, порушень і зловживань, якщо вони були допущені [61]. Він допомагає виявити і мобілізувати резерви для подальшого поліпшення всіх виробничих та економічних показників. Найвища дієвість та ефективність контролю досягається послідовним поєднанням попереднього, поточного (оперативного) і подальшого контролю [31].

Критеріями ефективності функціонування системи внутрішнього контролю на АТ «Фармак» є можливість реалізації нею функцій, представлених на рис. 2.1. Якщо система внутрішнього контролю не здатна виконувати хоча б одну із зазначених функцій, вона вважається неефективною [56].

Фундаментальним базисом дієвої системи внутрішнього контролю на фармацевтичному підприємстві є налагоджена систематизована аналітична робота. Ефективність аналітичної роботи на господарських об'єктах великою мірою залежить від її організації, глибини охоплення аналітичною роботою всіх структурних підрозділів, оперативності інформації, її достовірності тощо.

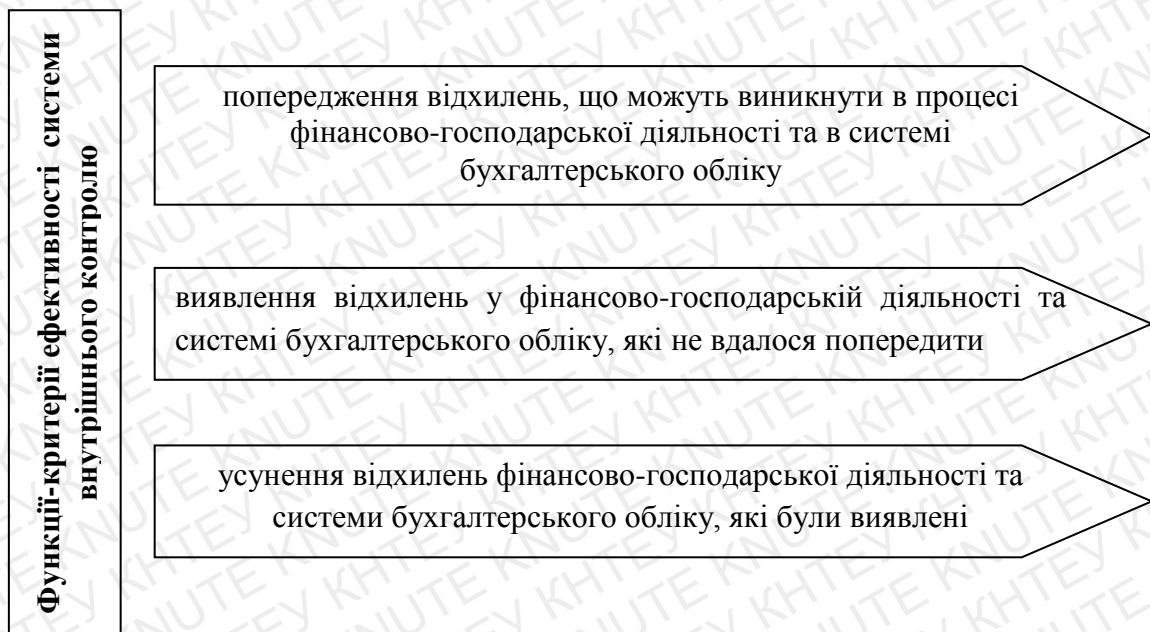

Рис. 2.1. Функції системи внутрішнього контролю АТ «Фармак», що характеризують її ефективність

Джерело: розроблено автором на основі [52; 53]

Організація аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємств визначається розмірами підприємства, рівнем управління, складом та структурою апарату [53].

Так, на АТ «Фармак» організацією економічної, у тому числі аналітичної роботи, займається комерційний директор (заступник директора з економічних питань, головний економіст). Він працює в тісному контакті з усіма відділами і службами підприємства, надає їм методичну допомогу. В апараті комерційного директора функціонує лабораторія економічного аналізу (економіки та організації виробництва), яка проводить глибоке дослідження економіки підприємства.

На АТ «Фармак» при планово-економічному відділі створено групи економічного аналізу, запроваджено посади економістів з бухгалтерського обліку й економічного аналізу, організовано економічні сектори в складі виробничо-технічних рад. Усі вони працюють над аналізом господарсько-фінансової діяльності фармацевтичного підприємства, його підрозділів. Аналіз окремих питань господарської діяльності здійснюють технічні служби, начальники бригад, дільниць, цехів.

Аналіз діяльності проводиться всіма службами фармацевтичного підприємства, що забезпечує його комплексність і сприяє глибокому всебічному вивченню господарської та фінансової діяльності, більш повному виявленню невикористаних резервів з метою нарощування резервів економічного потенціалу [60].

Чітка організація аналітичного процесу на АТ «Фармак» передбачає відповідну етапність його проведення. Аналітичний процес включає кілька етапів, а саме:

- розроблення програми комплексного, системного аналізу;
- визначення кола інформаційних матеріалів підготовка їх до аналізу;
- аналітичне опрацювання показників за допомогою технічних прийомів та інформаційних технологій;
- вирішення в процесі аналітичної роботи основних завдань аналізу;
- оцінка результатів господарсько-фінансової діяльності;
- узагальнення результатів аналізу та їх оформлення, підготовка аналітичної інформації;
- передача аналітичної інформації, висновків та пропозицій керівникам фармацевтичного підприємства та його підрозділів для прийняття управлінських рішень [27].

Розроблення програми економічного аналізу – найвідповідальніший етап аналітичної роботи АТ «Фармак», оскільки саме на цьому етапі визначають основну мету аналізу, завдання, які повинні бути вирішені для її досягнення, об'єкти аналізу та систему показників, за допомогою яких дається оцінка того чи іншого об'єкта чи явища, встановлюють терміни виконання аналітичної роботи, визначають виконавців. На цьому першому, підготовчому, етапі планується робота щодо проведення аналізу, зміст якої визначається метою та задачами аналізу [36].

Глибина й ефективність економічного аналізу залежать від обсягу та якості інформації, яка використовується в процесі аналітичних досліджень. Саме тому визначення кола інформаційних матеріалів та підготовка їх до аналізу є важливим

етапом аналітичної роботи. [37]. На цьому етапі здійснюється підготовка матеріалів до аналізу, тобто перевіряється якість заповнених форм, повнота звітних даних, їх достовірність, наявність відповідних підписів.

Наступним етапом аналізу є аналітичне опрацювання показників за допомогою технічних прийомів, тобто знаходження відхилень від базового періоду (чи розрахунку); обчислення відсотків виконання плану, коефіцієнтів та середніх величин; групування показників визначення чинників, що вплинули на рівень показників; встановлення взаємозв'язку та взаємозалежності між показниками; визначення впливу кожного фактора на підсумковий показник; виявлення втрат та оцінка діяльності фармацевтичного підприємства [39].

Вирішення в процесі виконання аналітичної роботи основних завдань аналізу – четвертий етап аналітичної роботи. На цьому етапі проводиться порівняння фактичних показників діяльності з плановими, прогнозними, з фактичними показниками минулих періодів, з досягненнями провідних підприємств; вивчається вплив чинників на відхилення за показниками, проводиться пошук невикористаних та прогнозованих резервів щодо підвищення ефективності виробництва на АТ «Фармак» [41].

П'ятий етап включає оцінку результатів господарської діяльності з урахуванням дії різних факторів, виявлення резервів, усунення недоліків. Узагальнюються та формулюються результати аналізу, узагальнюються резерви, розробляються пропозиції щодо прийняття рішень за результатами аналізу [38]. На цьому етапі розробляють заходи щодо мобілізації невикористаних резервів економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.

На шостому етапі проводиться оформлення результатів аналізу, складання аналітичної інформації, що є найбільш важливою та інформативною для інвесторів та кредиторів. Саме тому цей етап потребує особливих ресурсних затрат та акценту на якість підготовки [50]. Залежно від мети аналізу, обсягу аналітичних досліджень, місця проведення результати оформляють різними документами, а саме: текстові – у формі висновків за результатами аналізу, звітів, аналітичних, доповідних та пояснювальних записок, рапортів; безтекстові – у

формі таблиць, графіків, діаграм [55]. Традиційно готується пояснювальна записка до річного звіту та відповідні записки керівництву об'єкта з окремих тем проведеного аналізу. Зміст аналітичної записки, зокрема, повинен відповідати програмі аналізу та охоплювати питання, передбачені нею. Матеріал, викладений у записці, повинен бути конкретним, підкріпленим відповідними розрахунками, таблицями. В записці подають характеристику діяльності досліджуваного фармацевтичного підприємства, наводять результати аналізу основних показників діяльності, причини відхилень за показниками, оцінюють ефективність діяльності [43].

Повну характеристику фінансово-господарської діяльності АТ «Фармак» дає проведення аналітичної роботи за підсумками року – за даними форм річної фінансової звітності. Дані періодичної звітності використовуються для проведення аналізу більш обмеженого кола показників, а оперативного-технічного обліку – для проведення виробничої програми діяльності підприємства за декаду, добу, зміну [57].

Аналіз і контроль як основні функції менеджменту при оцінюванні економічного потенціалу підприємства забезпечують основні умови стабільного розвитку підприємства та нарощування його вартості на ринку. Виходячи з цього, пріоритетними завданнями системи менеджменту фармацевтичного підприємства є організація і забезпечення якісної контрольної-аналітичної роботи на підприємстві для оперативного аналізу та контролю за виконанням тактичних і стратегічних цілей підприємства [14].

Отже, внутрішній контроль забезпечує перевірку виконання та ефективності управлінських рішень, контроль за наявністю та використанням матеріальних ресурсів, а також виявлення та усунення відхилень у фінансово-господарській діяльності. Аналітична робота на досліджуваному підприємстві спрямована на виявлення основних тенденцій господарської діяльності; нарощування резервів економічного потенціалу для зміцнення конкурентних переваг підприємства; а також на підготовку якісної аналітичної інформації, що характеризує його економічний потенціал, конкурентоспроможність, інвестиційну привабливість.

Висновки до Розділу 2

Бухгалтерський облік, внутрішній контроль та аналіз на АТ «Фармак» чинять взаємний синергетичний вплив і в аспекті управління функціонують як єдина злагоджена система. Так, облікова інформація для аналізу економічного потенціалу підприємства – це зібрані, оброблені і розподілені дані щодо майна підприємства, його капіталу, зобов'язань, грошових коштів і їх потоків, основних результатів фінансової діяльності підприємства, яка формує найвагомішу частку в загальному інформаційному фонді аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.

Внутрішній контроль є одним з найважливіших аспектів управління фармацевтичним підприємством, адже саме він забезпечує перевірку виконання та ефективності управлінських рішень, контроль за наявністю та використанням матеріальних ресурсів, а також виявлення та усунення відхилень у фінансово-господарській діяльності та системі бухгалтерського обліку підприємства.

Фундаментальним базисом дієвої системи внутрішнього контролю на підприємстві є налагоджена систематизована аналітична робота, ефективність якої великою мірою залежить від її організації, глибини охоплення всіх структурних підрозділів, оперативності інформації, її достовірності тощо.

На АТ «Фармак» організацією аналітичної роботи займається комерційний директор (заступник директора з економічних питань, головний економіст). В апараті комерційного директора функціонує лабораторія економічного аналізу (економіки та організації виробництва), яка проводить глибоке дослідження економіки підприємства. Кожен етап аналітичної роботи на АТ «Фармак» характеризується особливою важливістю, потребує дотримання всіх критеріїв якості, оскільки кінцевий продукт аналітичної роботи є «дзеркалом» фармацевтичного підприємства для залучення інвесторів та кредиторів з метою нарощування економічного потенціалу та конкурентоспроможності фармацевтичного підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організація і методика аналізу економічного потенціалу

АТ «ФАРМАК»

Аналіз використання економічного потенціалу фармацевтичного підприємства із врахуванням його складових (майнового, фінансового, ефективності, відтворення вартості) пропонується здійснювати за методикою, що включає такі блоки:

- 1 блок. Аналіз динаміки та структури активів, капіталу, зобов'язань фармацевтичного підприємства, його фінансових результатів (горизонтальний і вертикальний аналіз балансу та звіту про фінансові результати);
- 2 блок. Побудова системи показників-індикаторів використання економічного потенціалу та їх оцінка на досліджуваному підприємстві (систему формують чотири кластери: показники платоспроможності; показники стану і структури капіталу; показники оборотності; показники прибутковості) (додаток 3) [26].

Динаміку обсягу та структури активів, капіталу і зобов'язань АТ «Фармак», на матеріалах якого здійснюється дослідження, представлено у додатку К.

Аналіз даних, наведених у додатку К, дозволяє позитивно оцінити загальне збільшення економічного потенціалу протягом досліджуваного періоду на 100,8%, порівняно з 2016 р., та на 26,32%, порівняно з 2019 р. на тій підставі, що така динаміка відповідає стратегії суб'єктів господарювання, одним з основних напрямів якої є підвищення ринкової вартості активів. Зростання активів спостерігається майже за всіма статтями балансу. Зокрема, спостерігається зростання основних засобів досліджуваного підприємства у 2020р. порівняно з 2016р. на 61,36% і на 23,46%, порівняно з 2019 р.; а також нематеріальних активів на 112,2%, порівняно з 2016 р., та на 14,65%, порівняно з 2019 р. Поряд з цим

спостерігається зростання оборотних активів на 97,43%, порівняно з 2016 р, та на 29,73%, порівняно з 2019 р. Така динаміка характеризує діяльність АТ «Фармак» стабільно ефективною.

Динаміка капіталу підприємства призвела до поліпшення його структури: зниження питомої ваги власного капіталу на 4,07 пп. супроводжувалось відповідним зростанням частки поточних зобов'язань (на 4,5 пп. у 2020 р., порівняно з 2019 р.) переважно за рахунок кредиторської заборгованості за товари (на 3,44 пп.), яка відіграє важливу роль у фінансуванні операційної діяльності. Ці зміни призвели до посилення мультиплікаційного ефекту власного капіталу (зріс на 4,84% у 2020 р., порівняно з 2019 р.), який характеризує здатність власного капіталу створювати активи підприємства. В умовах ринку реалізація мультиплікативної функції капіталу є надзвичайно важливою на тій підставі, що саме вона забезпечує залучення зовнішніх фінансових ресурсів з метою використання їх у господарській діяльності підприємства [49].

У додатку Л наведено аналітичну інформацію щодо формування фінансових результатів підприємства. Аналіз динаміки доходів і витрат АТ «Фармак» дозволяє відмітити ряд позитивних змін, до яких, у першу чергу, належить зростання чистого прибутку на 76,26% і на 15,3% (порівняно з 2016 р. та 2019 р. відповідно); доходу від реалізації на 44,94% і на 15,76% (порівняно з 2016 р. та 2019 р. відповідно). Ці позитивні зміни є наслідком взаємодії двох чинників: загального збільшення доходів та значного скорочення витрат (на 32,04%). Загальне зростання доходу підприємства у 2020 р. супроводжувалося зростанням всіх його складових. Це свідчить про те, що керівництво підприємства приділяло увагу розвитку всіх видів діяльності, які є джерелами утворення доходу.

По відношенню до фінансових результатів доходи і витрати підприємства відіграють роль факторів першого ряду. Отже, у дод. Л і на рис. 3.1. розглянуто динаміку фінансових результатів і факторів, які обумовлюють їх величину залежно від виду діяльності підприємства та етапу формування прибутку. Порівнюючи дані звітного і попереднього періоду, можна визначити, за рахунок яких факторів змінилася величина того чи іншого виду фінансових результатів.

На формування чистого прибутку АТ «Фармак» у 2020 р. позитивно вплинула динаміка показників, що характеризують операційну діяльність підприємства, а саме зниження операційних витрат на 31,47 тис. грн. Позитивний вплив на величину чистого прибутку у 2020 р., порівняно з 2019 р., мало зростання доходу від реалізації на 1009,16 тис. грн.

З метою визначення впливу складових фінансового і майнового потенціалу на результати діяльності підприємства застосовуються багатofакторні моделі, а також методичні прийоми декомпозиційного аналізу, який передбачає послідовну деталізацію і розкриття впливу на результат факторних показників. Для побудови чотирьохфакторної моделі застосовують фактори другого ряду, до яких належать: капітал, оборотність активів, мультиплікатор капіталу, чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства [33; 44].

Залежність чистого прибутку від названих факторів характеризується наступною моделлю:

$$ЧП = \overline{BK} \cdot d_A \cdot M_K \cdot R_{чиста}, \quad (3.1)$$

де \overline{BK} – середньорічні залишки капіталу, що обчислюються за середньою хронологічною, виходячи з даних, які містяться у пасиві балансу підприємства;

d_A – оборотність (доходність) активів, за якою оцінюється рівень ефективності використання активів підприємства:

$$d_A = \frac{Д}{\bar{A}}; \quad (3.2)$$

M_K – мультиплікатор капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи і являє собою відношення середньорічних залишків активів (\bar{A}) до середньорічних залишків власного капіталу (\overline{BK}) підприємства:

$$M_K = \frac{\bar{A}}{\overline{BK}}; \quad (3.3)$$

$R_{чиста}$ – чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності, яка визначається відношенням чистого прибутку ($ЧП$) до доходу ($Д$) підприємства:

$$R_{чиста} = \frac{ЧП}{Д} \quad (3.4)$$

Факторний аналіз чистого прибутку на основі даної моделі може здійснюватись за допомогою модифікованого методу ланцюгових підстановок. Характеристику впливу факторів на зміну чистого прибутку підприємства наведено у дод. М і на рис.3.2.

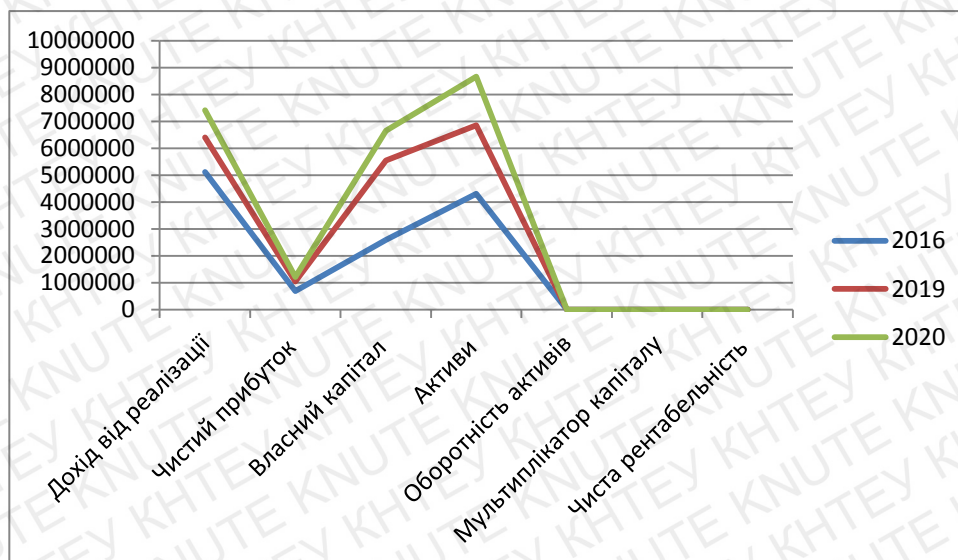

Рис. 3.2. Динаміка факторів впливу на фінансовий результат

АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором

Для оцінки ефективності використання економічного потенціалу АТ «Фармак» побудовано систему показників-індикаторів використання економічного потенціалу підприємства. Систему формують чотири кластери: показники платоспроможності; показники стану і структури капіталу; показники оборотності; показники прибутковості (додаток Н). Розрахунок показників на досліджуваному АТ «Фармак» наведено у додатку П. Показники платоспроможності характеризують здатність підприємства розрахуватись за поточними зобов'язаннями і визначаються як відношення попередньо згрупованих за ступенем ліквідності активів до загальної величини поточних зобов'язань, обчислених на момент складання балансу [54; 65]. Динаміка показників платоспроможності, наведена у додатку П і на рис. 3.3 оцінюється позитивно. Перш за все, спостерігається зміцнення платоспроможності підприємства, про що свідчить стабільне зростання протягом досліджуваного

періоду 2016-2020 рр. коефіцієнтів абсолютної ліквідності та швидкої ліквідності, частково поточної ліквідності (у 2020 р. спостерігається її зменшення).

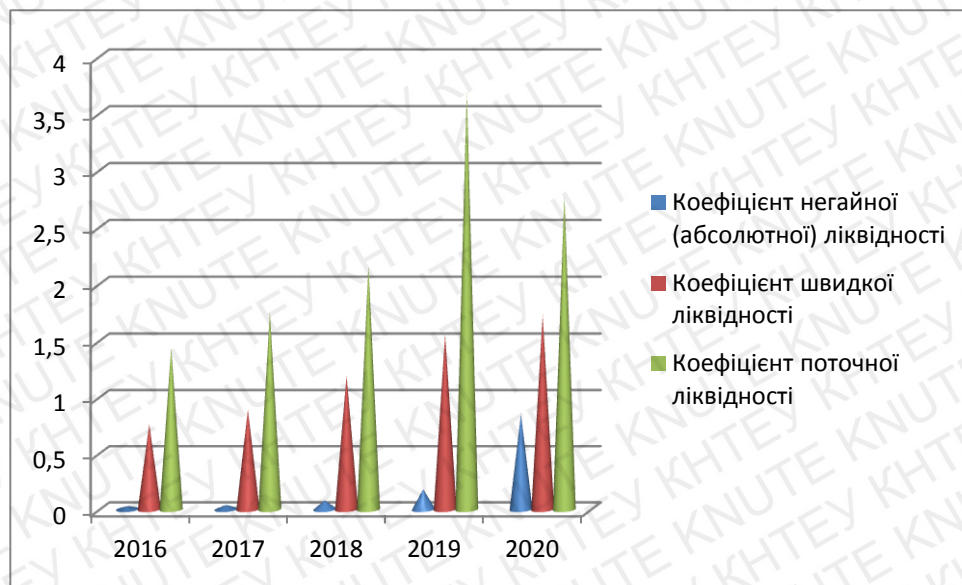

Рис. 3.3. Динаміка показників платоспроможності

АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором

Спостерігалась певна нестабільність показників стану та структури капіталу, які залежать від характеру розміщення власного і позикового капіталу в активах (коефіцієнт маневрування, коефіцієнт автономії, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт мультиплікації капіталу, коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу). Динаміку показників стану і структури капіталу АТ «Фармак» за 2016-2020 рр. наведено на рис. 3.4. Причиною утворення даної ситуації є, перш за все, нераціональне розміщення власного і позикового капіталу в активах підприємства. Отже, найближчим часом керівництву слід подбати про нормалізацію структури майна шляхом нарощення оборотних активів.

Ефективність використання економічного потенціалу підприємства характеризується показниками ділової активності (оборотності) та рентабельності активів і капіталу. Ділова активність підприємства оцінюється за показниками інтенсивності використання засобів, які умовно поділяються на коефіцієнти навантаження і оборотності [19]. Показники навантаження застосовуються для аналізу інтенсивності використання економічного потенціалу або необоротних

активів підприємства. Показники оборотності характеризують інтенсивність використання оборотних активів і капіталу [6].

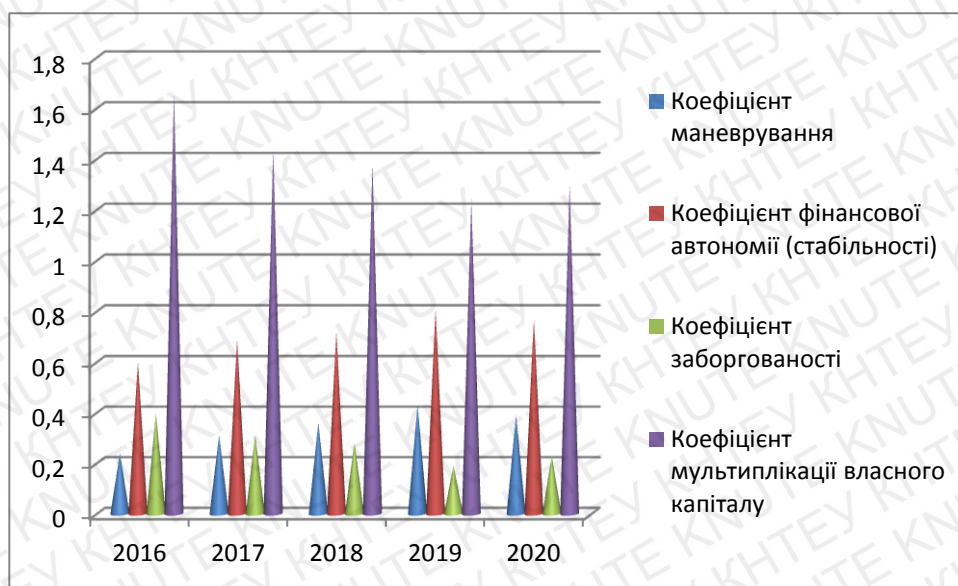

Рис. 3.4. Динаміка показників стану та структури капіталу

АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором

На досліджуваному підприємстві показники оборотності (рис. 3.5) у 2020р., порівняно з попередніми роками, мали таку тенденцію до зміни: оборотність товарно-матеріальних запасів у 2020 р, порівняно з 2019 р. збільшилась на 35,44%, а, порівняно з 2016р. зменшилась на 3,96%.

Коефіцієнт навантаження економічного потенціалу у 2020 р., порівняно з 2019 р., зменшився на 7,52%, порівняно з 2016р. – на 27,73%. Проте позитивну тенденцію зміни має показник оборотності дебіторської заборгованості.

Завершують негативну характеристику ефективності використання економічного потенціалу АТ «Фармак» показники рентабельності, динаміку яких представлено на рис.3.6. Чиста рентабельність власного капіталу у 2020р., порівняно з 2019 р., зменшилась на 0,42%, рентабельність капіталу – зменшилась на 3,86%, рентабельність активів – на 8,76%. Така тенденція пояснюється перевищенням темпів зростання активів і капіталу над темпом зростання чистого прибутку.

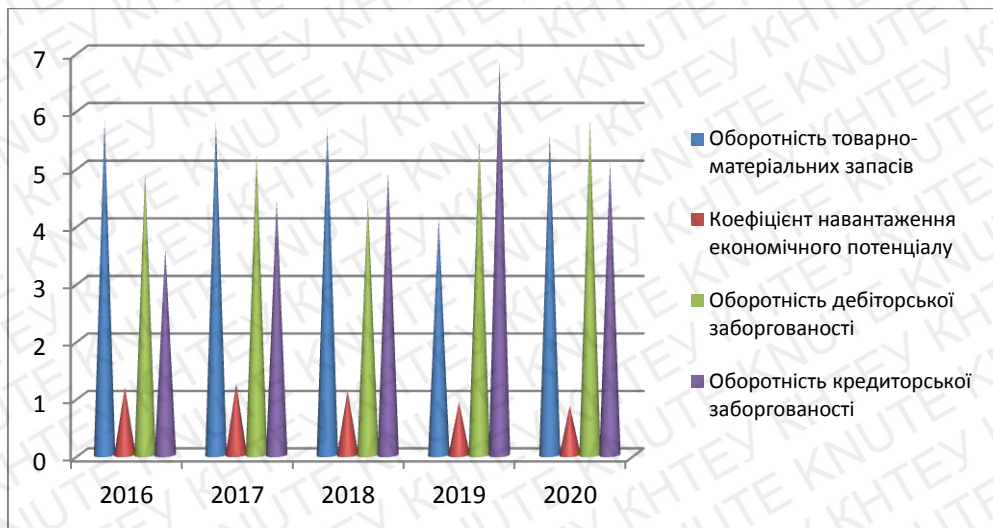

Рис. 3.5. Динаміка показників оборотності АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором

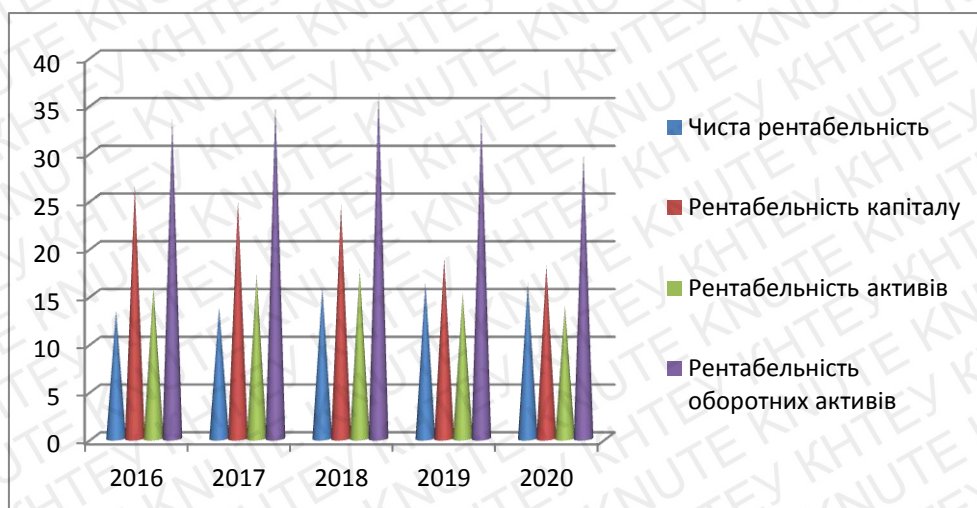

Рис. 3.6. Динаміка показників рентабельності АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором

Таким чином, діагностика використання економічного потенціалу АТ «Фармак» за 2016-2020 рр. за системою показників-індикаторів дала можливість зробити висновок про зростання розвитку економічного потенціалу, проте, погіршення ефективності його використання. Досліджуваному підприємству рекомендується покращити майновий потенціал шляхом оптимізації структури активів, а також фінансовий потенціал шляхом встановлення оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом.

3.2. Шляхи вдосконалення організації та методики аналізу економічного потенціалу на АТ «ФАРМАК» в умовах використання інформаційних технологій

Оцінка діяльності фармацевтичного підприємства полягає в об'єктивній необхідності наявності правдивої та об'єктивної інформації про структуру й ефективність використання активів та ресурсів, персоналу підприємства, оптимальність фінансового стану, результатів господарювання. Таку інформацію можна отримати завдяки проведенню аналізу економічного потенціалу підприємств.

Головною метою аналізу економічного потенціалу є своєчасне виявлення та усунення недоліків на фармацевтичному підприємстві, зокрема пошук резервів, зміцнення фінансового стану та платоспроможності [29]. Необхідною умовою під час проведення такого аналітичного дослідження є побудова інформаційного забезпечення аналізу на базі сучасних комп'ютерних систем, тому актуальним є дослідження сучасних зарубіжних та вітчизняних програмних продуктів для комп'ютеризації аналізу економічного потенціалу підприємств.

Одна з найважливіших умов розвитку бізнесу – безперервний аналіз його фінансової діяльності. Аналіз економічного потенціалу фармацевтичного підприємства передбачає розрахунок показників, які відображають процес формування і використання його фінансових та майнових ресурсів.

Основні цілі аналізу економічного потенціалу передбачають: виявлення змін показників фінансового стану; визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства; оцінка кількісних та якісних змін фінансового стану; оцінка поточної діяльності підприємства; визначення напрямів створення резервів економічного потенціалу підприємства [20].

Аналіз економічного потенціалу фармацевтичного підприємства здійснюється на підставі показників, що характеризують: наявність і розміщення капіталу, ефективність та інтенсивність його використання; оптимальність структури пасивів; фінансову незалежність і ступінь фінансового ризику;

оптимальність структури активів і ступінь виробничого ризику; оптимальність структури джерел формування оборотних активів; платоспроможність та інвестиційну привабливість; ризик банкрутства (неспроможності); запас фінансової стійкості [41; 55; 67].

Із метою автоматизації аналізу економічного потенціалу підприємства використовується принцип приведення до єдиного стандарту, який закладений в основі комп'ютерних систем для аналізу економічного потенціалу. Ці системи призначені для автоматизації діагностики, оцінки та моніторингу діяльності підприємства [15].

Незважаючи на певні здобутки, дослідники підкреслюють недостатньо високий рівень автоматизації аналітичної роботи, з огляду на вимоги ефективного управління підприємством в умовах ринкової економіки. Професор Г.Н. Соколова вказує на відсутність якісного розвитку в розробці нових аналітичних програм. Причину такої ситуації вона вбачає у відсутності нових розробок у сфері методики економічного аналізу, які, з одного боку, враховують специфіку функціонування підприємств в умовах ринкової економіки, а з іншого – є максимально адекватними для можливості організації аналітичної роботи в комп'ютерному середовищі [66].

Вітчизняний ринок програмного забезпечення для аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства знаходиться на етапі розвитку. Підприємства різних видів економічної діяльності є активними ініціаторами розробки універсальних та адаптивних програмних продуктів, аудиторські і консалтингові фірми допомагають підприємствам формувати технічні завдання для розробників з окресленням чітких вимог до програмного забезпечення.

Певні напрацювання в цьому напрямі вже є. Так, А.М. Романов та Б.Є. Одинцов сформулювали вимоги до суміщення комп'ютерних систем із дорадчими і називають такі системи контрольно-дорадчими аудиторськими системами [63]. Саме дорадча частина системи, особливо модуль комплексної оцінки і прийняття рішень, може допомогти у здійсненні аналізу бізнес-процесів підприємства. Вказаний модуль охоплює програми, які дають змогу здійснювати

розрахунки множини взаємопов'язаних показників, інтегровані результати яких виявляються в показниках економічного потенціалу фармацевтичного підприємства.

Найвні програмні продукти для аналізу економічного потенціалу зробили значний внесок у полегшення здійснення аналітичної роботи, пов'язаної із розрахунком фінансових коефіцієнтів, що дає змогу отримати додатковий час для інтерпретації результатів аналізу ситуації, в якій знаходиться підприємство. Однак, недоліком таких програм є їхня висока вартість. Присутність аналітичних комп'ютерних програм на ринку не знімає потреби у формуванні конкретних вимог до розробників програмного забезпечення з аналізу економічного потенціалу, яке б відповідало принципам системності, комплексності, оперативності та динамічності.

Складність вирішення проблем аналізу економічного потенціалу в комп'ютерному середовищі визначена різноманітністю його видів і завдань, особливостями її організаційно-методичного забезпечення, тому необхідно визначити основні функціональні можливості програмних продуктів для аналізу діяльності підприємства [42].

Сучасна діяльність аналітика супроводжується пакетами прикладних програм загального, проблемно-орієнтованого призначення та спеціальних інформаційних систем. Указані програми включають широкий набір універсальних програм, їх можна успішно застосовувати для здійснення аналізу економічного потенціалу та бізнес-процесів фармацевтичних підприємств. Дослідження зарубіжного та вітчизняного ринків показало, що більшість розробників орієнтуються на створення універсальних комплексних корпоративних систем, де значна увага приділяється аналітичним процедурам.

Зарубіжні програми, які застосовуються для аналітичних досліджень, мають універсальний характер, що дає їм змогу мати широке коло користувачів, які постійно зацікавлені в придбанні нових модулів, і велику кількість конкурентних переваг. Універсальність комп'ютерних програм дає можливість їх адаптації до особливостей діяльності підприємств. Основною умовою розробки вищезгаданих

комп'ютерних програм є забезпечення зв'язку з програмами комп'ютеризації бухгалтерського обліку. Зазначена умова ґрунтується на тому, що дані бухгалтерського обліку є основою інформаційної бази аналізу економічного потенціалу [8].

Сьогодні розробники програмного забезпечення створюють та вдосконалюють аналітичні програми, сумісні з бухгалтерськими програмами, які дають змогу проводити аналіз на підставі даних бухгалтерського обліку і бухгалтерської звітності. На жаль, більшість програм обмежується використанням фінансової звітності підприємства. Ця обмеженість інформаційної бази є проблематичною для здійснення поглибленого аналізу діяльності підприємств, оскільки сфера комплексного аналітичного дослідження діяльності підприємства є ширшою порівняно з наявними автоматизованими системами. Таким чином, фірми-розробники мають вільну ринкову нішу, але для її розвитку вони мають дослідити: специфіку діяльності підприємства, ознайомитись із різними методиками аналізу діяльності підприємств по галузях та врахувати досвід і функціональні можливості зарубіжних конкурентів [35]. Функціональні можливості комп'ютерних програм, адаптованих для аналізу економічного потенціалу саме фармацевтичних підприємств, наведено в додатку Р.

Комплекс закордонних інформаційно-аналітичних систем охоплює всю управлінську вертикаль. Проведений аналіз вищенаведених систем дав змогу встановити, що вони акумулюють дані за всіма видами діяльності підприємства і дають можливість вирішувати такі завдання: складання консолідованої звітності і надання зведеної інформації про діяльність підприємства (фінансові, виробничі й інші показники, динаміка їх змін і тенденції); аналіз економічного потенціалу (основні показники, тенденції); здійснення маркетингового аналізу тощо.

Стан українського ринку програмного забезпечення аналізу фармацевтичного підприємства характеризується поетапним заміщенням закордонних програм продуктами вітчизняних розробників. Ринок інформаційних систем для бізнесу розширює пропозицію програм, що допомагають підприємству здійснювати ефективне управління. В Україні та країнах близького зарубіжжя

протягом цілого десятиріччя основу ринку програмних продуктів з аналізу економічного потенціалу підприємств становить продукція компаній «Про-Інвест», «ЛАНІТ» та «ІНЕК», загальною рисою яких є зосередження на вирішенні завдань аналізу діяльності підприємства. Найвідоміші з програмних комплексів є «ІНЕК-Аналітик», «Audit Expert», «Project Expert», адаптовані до здійснення аналізу на підприємствах різних видів діяльності, у т.ч. фармацевтичних. Їх функціональні можливості наведено в додатку С.

З усього різноманіття показників і коефіцієнтів програмний комплекс «ІНЕК-Аналітик» відбирає ключові, що характеризують усі сторони господарської діяльності фармацевтичного підприємства: ефективність діяльності, ризикованість бізнесу і фінансову стійкість підприємства, довгострокові і короткострокові перспективи платоспроможності, якість управління підприємством [23]. На основі відібраних показників розраховується комплексна оцінка фінансового стану фармацевтичного підприємства з віднесенням його до однієї з чотирьох груп (перша – високорентабельні підприємства, мають відмінні шанси для подальшого розвитку; друга – підприємства із задовільним рівнем прибутковості, третя – підприємства, що знаходяться на межі фінансової стійкості, четверта – підприємства, що знаходяться в глибокій кризі). Використання даного комплексного показника дає змогу простежити зміни фінансового становища фармацевтичного підприємства в динаміці і визначити його рейтинг щодо інших підприємств.

Перевагою програми «Audit Expert» є можливість реалізації власних методик для вирішення будь-яких завдань аналізу, діагностики і моніторингу фінансового стану фармацевтичного підприємства. Базуючись на даних аналітичних таблиць, реалізовується додатково методика оцінки аналізу діяльності підприємства. За результатами проведеного аналізу система дає змогу автоматично отримати низку експертних висновків про фінансовий стан підприємства. Також «Audit Expert» надає можливість підготувати звіти з необхідними графіками і діаграмами, що відображають динаміку основних показників економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. Можливості

програмного комплексу «Project Expert» дають змогу проводити на визначену дату аналіз беззбитковості для групи продуктів, визначати середньозважені значення коефіцієнта внеску на покриття, аналізувати значення операційного важеля і запас фінансової стійкості, як по кожному продукту, так і по компанії в цілому. Такий аналіз потрібен для прогнозу зміни прибутку за зміни обсягу продажів і для введення коректувань у плани виробництва продукції [23].

Однак недоліком цих програм є неадаптованість до стандартів українського бухгалтерського обліку, нормативно-правової бази та специфіки діяльності вітчизняних підприємств. Проте, враховуючи, що АТ «Фармак» здійснює ведення обліку за міжнародними стандартами, даний недолік не стосується питання впровадження «Project Expert» на досліджуваному фармацевтичному підприємстві. При виборі програмного продукту, підприємству необхідно провести детальний аналіз доцільності їх застосування з позиції співвідношення затрат і результативності.

У той же час, як альтернативу складним і дорогим продуктам аналітикам підприємств пропонуємо АТ «Фармак» більше приділити увагу можливостям програми «Excel». Як аргументи використання «Excel» на противагу індивідуальним програмним розробкам можна висунути такі: відкритість алгоритмів аналізу і, як наслідок, незалежність від розробника програми; можливість надавати граничних значень показникам; можливості варіантних розрахунків; значні графічні можливості; низька вартість.

У межах однієї книги «Excel» можна вирішити як основні завдання оперативного аналізу господарської діяльності підприємства (аналіз поточної платоспроможності, коректування платежів), так і передбачити можливість побудови інших аналітичних зведень для вирішення подальших завдань [13]. Скажімо, за певними критеріями можна проаналізувати відхилення оптимізованих значень від фактичного рівня фінансових ресурсів, результат такого аналізу передбачатиме прийняття раціональних управлінських рішень щодо вкладення вільних чи залучення позикових коштів, а також пошуку внутрішніх резервів підвищення поточної платоспроможності фармацевтичного підприємства.

Ефективного та раціонального вирішення завдань аналізу економічного потенціалу можна досягти за умови проектування їх на базі сучасних інформаційних систем. Це вимагає, своєю чергою, коректної постановки завдань, ретельного з'ясування технічних умов їх реалізації та зваженості у виборі відповідного апаратного та програмного забезпечення.

Комп'ютеризація аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства на основі сучасних програмних продуктів або стандартної програми «Excel» допоможе отримати аналітикам ширше коло можливостей, а саме: надання інформації щодо фінансових результатів діяльності підприємства у табличній і графічній формах; коригування методики розрахунків і форм відображення кінцевого результату; підвищення системності аналізу, що зумовлено необхідністю чіткого визначення і формалізації аналітичних завдань під час їх вирішення в автоматичному режимі. Формалізація аналітичних завдань усуває їх дублювання, сприяє більш чіткому визначенню обсягу та якісного складу інформаційної бази аналізу; розширення напрямів реалізації аналітичних досліджень – використання сучасних комп'ютерних програм дає змогу в режимі реального часу проводити оперативний та ситуаційний аналіз, збільшувати можливість проведення багатоваріантного прогностичного аналізу; проведення комплексних аналітичних досліджень, які потребують оперативної обробки великих масивів вхідної аналітичної інформації; збереження конфіденційності щодо отриманої інформації; економію ресурсів, задіяних для здійснення аналізу діяльності фармацевтичного підприємства; зберігання і можливість багаторазового використання отриманих даних.

Таким чином, аналіз економічного потенціалу може стати підґрунтям для розробки нових програмних продуктів або модулів до наявних, використання яких на практиці дасть змогу підвищити ефективність здійснення бізнес-процесів для фармацевтичних підприємств та вдосконалити роботу аналітиків. Отже, одним із найбільш перспективних напрямів досліджень у даній сфері є розробка та запровадження спеціалізованого програмного забезпечення для комп'ютеризації аналізу економічного потенціалу АТ «Фармак».

Висновки до розділу 3

Проведений аналіз дозволяє позитивно оцінити загальне збільшення економічного потенціалу АТ «Фармак» протягом досліджуваного періоду на 100,8%, порівняно з 2016 р., та на 26,32%, порівняно з 2019 р.

Діагностика використання економічного потенціалу АТ «Фармак» за 2016-2020 рр. дала можливість зробити висновок про зростання розвитку економічного потенціалу, проте, погіршення ефективності його використання. Досліджуваному підприємству рекомендується покращити майновий потенціал шляхом оптимізації структури активів, а також фінансовий потенціал шляхом встановлення оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом.

Основу ринку програмних продуктів з аналізу економічного потенціалу підприємств становить продукція компаній «Про-Інвест», «ЛАНІТ» та «ІНЕК», загальною рисою яких є зосередження на вирішенні завдань аналізу економічного потенціалу підприємства. У той же час, як альтернативу складним і дорогим продуктам аналітикам середніх та малих підприємств пропонуємо АТ «Фармак» також приділити увагу можливостям програми «Excel».

Аналіз економічного потенціалу може стати підґрунтям для розробки нових програмних продуктів або модулів, використання яких на практиці дасть змогу підвищити ефективність здійснення бізнес-процесів для фармацевтичних підприємств та вдосконалити роботу аналітиків. Одним із найбільш перспективних напрямів досліджень у даній сфері є розробка та запровадження спеціалізованого програмного забезпечення для комп'ютеризації аналізу економічного потенціалу АТ «Фармак».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження сукупності теоретичних, методичних і організаційних засад аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства дозволило сформулювати висновки, які висвітлюють вирішення основних завдань випускної кваліфікаційної роботи відповідно до поставленої мети.

1. У дослідженні пропонується розглядати аналіз, на відміну від традиційних підходів, з точки зору повного виявлення та використання резервів економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. Враховуючи, що підприємство є відкритою системою, управління економічним потенціалом слід розглядати як цілеспрямовану діяльність, результатом якої є ефективне використання та формування економічного потенціалу у відповідності з обмеженнями умов господарювання.

2. Економічний потенціал фармацевтичного підприємства – це сукупна здатність підприємства досягати стану рівноваги, використовуючи достатню кількість і якість ресурсів. Він є складною, динамічною, ієрархічною й стохастичною системою взаємопов'язаних елементів. Йому властиві всі риси системи: цілісність, упорядкованість, взаємозв'язок елементів, гнучкість, складність. Економічний потенціал фармацевтичного підприємства розглядається як сукупність потенціалів: майнового, ефективності, фінансового, відтворення вартості. Резерви розвитку кожного з окремих потенціалів складають загальну систему резервів економічного потенціалу.

На формування економічного потенціалу впливають очікувані результати фінансово-господарської діяльності. Необхідність дослідження потенціалу ефективності діяльності підтверджується погіршенням фактичного стану фармацевтичних підприємств. Приймаючи до уваги залежність економічного потенціалу від ефективного використання ресурсів, можна зробити висновок, що вибір доцільних амортизаційних інструментів впливає на зростання його чистого грошового потоку, доходу і, як наслідок, на потенціал відтворення основного капіталу. Аналіз досліджень тенденцій і проблем, пов'язаних з відтворенням

основного капіталу, підтвердив необхідність спеціального вивчення ефективності використання необоротних активів та резервів майнового потенціалу.

3. Необхідною умовою забезпечення ефективності управління економічним потенціалом фармацевтичного підприємства є повне використання та формування резервів на майбутнє: нереалізовані можливості призводять до неефективного використання ресурсів та зниження рівня відтворення капіталу; «надлишковий» запас ресурсів забезпечує покриття майбутніх витрат і ризиків. На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що резерви економічного потенціалу – це можливості забезпечення стабільного фінансового стану, які виникають в результаті приведення в динамічну відповідність основних елементів економічного потенціалу: майнового, ефективності, фінансового, відтворення вартості.

4. Досліджуючи управлінську спрямованість аналізу економічного потенціалу, визначено, що пріоритетними завданнями управління економічним потенціалом фармацевтичного підприємства є: максимізація прибутку, конкурентні переваги, ефективність фінансово-господарської діяльності, фінансова стійкість, зростання вартості. Аналіз економічного потенціалу являє собою складову інформаційної системи управління підприємством, що забезпечує накопичення, трансформацію та використання фінансової інформації з метою оцінки поточного та перспективного фінансового стану підприємства, перевірки відповідності чинному законодавству управлінських рішень щодо стану та використання економічного потенціалу, визначення ймовірних та доцільних темпів його розвитку з позиції їх фінансового забезпечення.

5. Для оцінки економічного потенціалу широке використання мають показники бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Проведене дослідження формування облікової інформації для оцінки економічного потенціалу фармацевтичного підприємства дає підставу стверджувати, що облікова інформація для аналізу економічного потенціалу підприємства – це зібрані, оброблені і розподілені дані щодо майна підприємства, його капіталу, зобов'язань, грошових коштів і їх потоків, основних результатів фінансової

діяльності підприємства, яка формує найвагомішу частку в загальному інформаційному фонді аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства. На досліджуваному АТ «ФАРМАК» використовують план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцію щодо його застосування, затверджені наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 № 291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1591). Проведений порівнювальний аналіз стану бухгалтерського обліку на досліджуваному фармацевтичному підприємстві дає підставу стверджувати, що бухгалтерський облік основних операцій здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та затверджених Міністерством фінансів України та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

6. Система внутрішнього контролю на АТ «Фармак» являє собою політику і процедури, прийняті управлінським персоналом суб'єкта господарювання для досягнення цілей щодо забезпечення ефективного ведення господарської діяльності, у тому числі дотримання політики системи управління, забезпечення збереження активів, запобігання шахрайству та помилкам, їх виявлення, забезпечення точності і повноти облікових записів, забезпечення своєчасної підготовки достовірної інформації.

7. Фундаментальним базисом дієвої системи внутрішнього контролю на підприємстві є налагоджена систематизована аналітична робота. на АТ «Фармак» організацією економічної, у тому числі аналітичної роботи, займається комерційний директор (заступник директора з економічних питань, головний економіст). Він працює в тісному контакті з усіма відділами і службами підприємства, надає їм методичну допомогу. В апараті комерційного директора функціонує лабораторія економічного аналізу (економіки та організації виробництва), яка проводить глибоке дослідження економіки підприємства. На АТ «Фармак» при планово-економічному відділі створено групи економічного аналізу, запроваджено посади економістів з бухгалтерського обліку й

економічного аналізу, організовано економічні сектори в складі виробничо-технічних рад. Усі вони працюють над аналізом господарсько-фінансової діяльності фармацевтичного підприємства, його підрозділів. Аналіз окремих питань господарської діяльності здійснюють технічні служби, начальники бригад, дільниць, цехів.

8. Логіка виділення основних завдань фінансового аналізу значною мірою визначається змістом фінансової звітності і конкретними цілями аналітичного дослідження. Основним методом аналітичного читання фінансових звітів є дедуктивний метод, тобто від загального до часткового, який повинен застосовуватись багаторазово. В ході такого аналізу здійснюється хронологічна та логічна послідовність господарських фактів і подій, визначається спрямованість та вплив на результати діяльності. На практиці вироблені основні правила читання фінансових звітів: горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний, порівняльний, інтегральний та факторний аналіз.

9. Аналіз використання економічного потенціалу фармацевтичного підприємства із врахуванням його складових (майнового, фінансового, ефективності, відтворення вартості) пропонується здійснювати за методикою, що включає такі блоки: 1 блок Аналіз динаміки та структури активів, капіталу, зобов'язань підприємства, його фінансових результатів (горизонтальний і вертикальний аналіз балансу та звіту про фінансові результати); 2 блок Побудова системи показників-індикаторів використання економічного потенціалу підприємства та їх оцінка на досліджуваному підприємстві (систему формують чотири кластери: показники платоспроможності; показники стану і структури капіталу; показники оборотності; показники прибутковості).

10. Запропоновану методику аналізу використання економічного потенціалу апробовано на досліджуваному АТ «Фармак». Аналіз даних дозволяє позитивно оцінити загальне збільшення економічного потенціалу на 26,32% на тій підставі, що така динаміка відповідає стратегії суб'єктів підприємницької діяльності, одним з основних напрямів якої є підвищення ринкової вартості активів. Зростання активів спостерігається майже за всіма статтями балансу. Зокрема,

спостерігається зростання основних засобів досліджуваного підприємства на 23,46%; а також нематеріальних активів на 14,65%. Поряд з цим спостерігається зростання оборотних активів на 29,73%. Така динаміка характеризує діяльність АТ «Фармак» стабільно ефективною. Динаміка капіталу підприємства призвела до поліпшення його структури: зниження питомої ваги власного капіталу на 4,07 пп. супроводжувалось відповідним зростанням частки поточних зобов'язань (на 4,5 пп) переважно за рахунок кредиторської заборгованості за товари (на 3,44 пп.), яка відіграє важливу роль у фінансуванні операційної діяльності. Ці зміни призвели до посилення мультиплікаційного ефекту власного капіталу (зріс на 4,84%), який характеризує здатність власного капіталу створювати активи підприємства. В умовах ринку реалізація мультиплікативної функції капіталу є надзвичайно важливою на тій підставі, що саме вона забезпечує залучення зовнішніх фінансових ресурсів з метою використання їх у господарській діяльності підприємства.

Аналіз динаміки доходів і витрат АТ «Фармак» дозволяє відмітити ряд позитивних змін, до яких, у першу чергу, належить зростання чистого прибутку на 15,3%; доходу від реалізації на 15,76%. Ці позитивні зміни є наслідком взаємодії двох чинників: загального збільшення доходів та значного скорочення витрат (на 32,04%). Загальне зростання доходу підприємства у 2020 р. супроводжувалося зростанням всіх його складових. Це свідчить про те, що керівництво підприємства приділяло увагу розвитку всіх видів діяльності, які є джерелами утворення доходу. На формування чистого прибутку АТ «Фармак» у 2020 р. позитивно вплинула динаміка показників, що характеризують операційну діяльність підприємства, а саме зниження операційних витрат на 31,47 тис. грн. Позитивний вплив на величину чистого прибутку у 2020 р., порівняно з 2019 р., мало зростання доходу від реалізації на 1009,16 тис. грн.

З метою визначення впливу складових фінансового і майнового потенціалу на результати діяльності фармацевтичного підприємства запропоновано застосувати чотирьохфакторну модель, а також методичні прийоми декомпозиційного аналізу; для побудови моделі застосовано такі фактори другого

ряду: капітал, оборотність активів, мультиплікатор капіталу, чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Оцінка системи показників-індикаторів використання економічного потенціалу, яку формують чотири кластери на основі даних досліджуваного підприємства, дає змогу стверджувати, що відчутно знизилась показники стану та структури капіталу АТ «Фармак», які залежать від характеру розміщення власного і позикового капіталу в активах (коефіцієнт маневрування, коефіцієнт автономії, коефіцієнт загальної заборгованості, коефіцієнт мультиплікації капіталу, коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу). Отже, найближчим часом керівництву слід подбати про нормалізацію структури майна шляхом нарощення оборотних активів.

Ефективність використання економічного потенціалу підприємства характеризується показниками ділової активності (оборотності) та рентабельності активів і капіталу. На АТ «Фармак» показники оборотності мали таку тенденцію до зміни: оборотність товарно-матеріальних запасів збільшилась на 35,44%. Коефіцієнт навантаження економічного потенціалу зменшився на 7,52%. Проте, позитивну тенденцію зміни має показник оборотності дебіторської заборгованості (зріс на 6,39%). Завершують негативну характеристику ефективності використання економічного потенціалу АТ «Фармак» показники рентабельності. Чиста рентабельність власного капіталу зменшилась на 0,42%, рентабельність капіталу – зменшилась на 3,86%, рентабельність активів – на 8,76%. Така тенденція пояснюється перевищенням темпів зростання активів і капіталу над темпом зростання чистого прибутку.

Діагностика використання економічного потенціалу АТ «Фармак» за 2017-2020 рр. за системою показників-індикаторів дала можливість зробити висновок про зниження розвитку економічного потенціалу та погіршення ефективності використання. Підприємству рекомендується покращити майновий потенціал шляхом оптимізації структури активів, а також фінансовий потенціал шляхом встановлення оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом.

11. Ефективного та раціонального вирішення завдань аналізу економічного потенціалу АТ «Фармак» можна досягти за умови проектування їх на базі сучасних інформаційних систем. Це вимагає, своєю чергою, коректної постановки завдань, ретельного з'ясування технічних умов їх реалізації та зваженості у виборі відповідного апаратного та програмного забезпечення. Найвідоміші з програмних комплексів є «ИНЕК-Аналітик», «Audit Expert», «Project Expert», адаптовані до здійснення аналізу на підприємствах різних видів діяльності, у т.ч. фармацевтичних. Проте, при виборі програмного продукту, підприємству необхідно провести детальний аналіз доцільності їх застосування з позиції співвідношення затрат і результативності. Як альтернативу складним і дорогим продуктам аналітикам підприємств пропонуємо АТ «Фармак» більше приділити увагу можливостям програми «Excel». Як аргументи використання «Excel» на противагу індивідуальним програмним розробкам можна висунути такі: відкритість алгоритмів аналізу і, як наслідок, незалежність від розробника програми; можливість надавати граничних значень показникам; можливості варіантних розрахунків; значні графічні можливості; низька вартість.

Аналіз економічного потенціалу може стати підґрунтям для розробки нових програмних продуктів або модулів до наявних, використання яких на практиці дасть змогу підвищити ефективність здійснення бізнес-процесів для фармацевтичних підприємств та вдосконалити роботу аналітиків. Отже, одним із найбільш перспективних напрямів досліджень у даній сфері є розробка та запровадження спеціалізованого програмного забезпечення для комп'ютеризації аналізу економічного потенціалу АТ «Фармак».

Загалом, сформульований підхід до аналізу економічного потенціалу фармацевтичного підприємства АТ «ФАРМАК» є теоретичним та методичним підґрунтям розробки якісно нової моделі менеджменту. Використання запропонованої процедури дозволяє сформувати таргетовану інформацію для прийняття доцільних управлінських рішень щодо формування резервів економічного потенціалу як основи нарощування ринкової вартості АТ «Фармак» у конкурентному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажаман І.А. Теоретичне обґрунтування сутності та властивостей потенціалу підприємства / І.А. Ажаман, О.І. Жидков // Економіка та держава. – 2019. – №2. – С. 22-26.
2. Бабяк Н.Д. СVP-аналіз: традиційний та управлінський підходи / Н.Д. Бабяк, К. Б. Іванюк // Бізнес Інформ. – 2019. – № 8. – С. 272–276.
3. Бачинская О.М. Подходы к определению стоимости предприятия // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2017. – № 4. – С. 99–102.
4. Бедринець М.Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навчальний посібник / М.Д. Бедринець, А.В. Сурженко. – К.: Центр учбової літератури. – 2016. – 352 с.
5. Брик С.В. Особливості організації обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства з метою формування його фінансового результату (прибутку) / С.В. Брик, Е.А. Мадус // Журнал Київського університету ринкових відносин Економіка. Бізнес-адміністрування. Право. – 2019. – №2. – С. 279-290.
6. Бровко Л.І. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства / Л.І. Бровко, А.А. Юрченко, Т.В. Королькова // Інвестиції: практика та досвід. – 2021. – №2. – С. 16-22.
7. Брюховецька Н.Ю. Модель управління фінансовим потенціалом підприємства: функціональний підхід / Н.Ю. Брюховецька, І.П. Булеєв, Л.В. Іваненко // Бізнес Інформ. – 2019. – №8. – С.129-135.
8. Валюх А. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України / А. В. Валюх, О. В. Зайцев // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 28. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019>.
9. Васьківська К. В. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості / К.В. Васьківська, Л.Д. Лозінська, Ю.О. Галімчук / Ефективна економіка. – 2020. – №5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7858>.

10. Васьківська К.В. Інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва в системі бізнес-адміністрування: монографія / К.В. Васьківська, О.І. Децик; За заг. ред. К.В. Васьківської. – Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС. – 2019. – 192 с.
11. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 496 с.
12. Дейнека О.В. Актуальні питання управління вартістю підприємства / О.В. Дейнека, Н.А. Дехтяр, Є.І. Пігуль // Економіка і суспільство. – 2018. – № 12. – С. 240–245.
13. Дмитренко А. Шляхи вдосконалення методики проведення аналізу фінансового стану підприємства / А. Дмитренко, О. Фурманчук // Економіка і регіон. – № 1(80). – 2021. – С.17-23.
14. Дрозд І.К. Контроль економічних систем: монографія / І.К. Дрозд. – К.: Імекс-ЛТД, 2004. – 312 с.
15. Забедюк М.С. Проблеми забезпечення та шляхи підвищення рентабельності підприємства в сучасних умовах / М.С. Забедюк // Економічний форум. – 2021. – № 1(3). – С. 59-64.
16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
17. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності / І.Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Економіка та суспільство. – 2018. – № 3. – С. 189–192.
18. Єпіфанова І.Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І.Ю. Єпіфанова, В.В. Джеджула. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 143 с.
19. Ионин Е.Е. Система показателей оценки имущественного положения предприятий: [монография] / Е.Е.Ионин. – Донецк: ООО «Юго-Восток», 2006. – 431 с.
20. Карцев П.В. Обзор практики применения доходного подхода к оценке бизнеса / П.В. Карцев, А.А. Аканов // Вопросы оценки. – 2017. – № 2. – С. 2–19.

21. Ключ Ю.І. Оцінка ефективності внутрішнього контролю підприємств / Ю.І. Ключ, А.В. Іжболдіна // Науковий погляд: економіка та управління. – 2020. – №3 (69). – С. 52-57.
22. Кобець С. П. Методичний підхід до оцінки економічного потенціалу підприємства / С.П. Кобець, О.М. Ващенко // Ефективна економіка. – 2021. – № 6. – С.21-26.
23. Колберг К. Бізнес-аналіз с помощью Project Expert / К. Колберг; пер. с англ.; 3-е изд. – М.: Вильямс, 2018. – 448 с.
24. Костирко Р.О. Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарюючого суб'єкта: методологія та організація: Монографія / Р.О. Костирко. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2010. – 728 с.
25. Коцеруба Н.В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства / Н.В. Коцеруба // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2020. – Вип. 27. – С. 78-21.
26. Лукач А.М. Методи оцінки ринкової вартості підприємства в умовах сучасної економічної ситуації / А.М. Лукач, О.В. Ставицький // Актуальні проблеми економіки та управління. – 2018. – № 12. – С. 1–11.
27. Мандзюк О.А. Інформаційно-аналітичні служби, центри аналітичних досліджень як суб'єкти аналітичної діяльності / О.А. Мандзюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2018. – № 48. – С. 21-30.
28. Маковоз О.С. Формування системи управління економічним потенціалом як стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства / О.С. Маковоз // Інфраструктура ринку. – 2020. – №39. – С.196-200.
29. Максименко Д. В. Організація економічного аналізу на підприємстві / Д.В. Максименко, О.Ю. Шулевка // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Карпатська вежа. – 2017. – № 23 (18). – С.197-203.

30. Маслак О.І. Управління економічним потенціалом підприємства на різних стадіях його життєвого циклу / О.І. Маслак, О.О. Безручко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2019. – №1. – С.201-212.
31. Михалків А.А. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації / А.А. Михалків, Т.В. Косташ // Економіка та держава. – 2020. – №1. – С.61-65.
32. Мних Є.В. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства: монографія / Є.В. Мних, С.В. Бардаш, В.П. Міняйло [та ін.]; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2011. – 452 с.
33. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
34. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / Т.О. Мулик, О.А. Материнська, О.Л. Пльоснак. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 288 с.
35. Мулик Т. О. Методичні підходи до управлінського аналізу в умовах інтеграційних процесів / Т.О. Мулик, М.І. Гордієнко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2018. – № 7 (23). – С. 7-19.
36. Мулик Т.О. Організаційно-методичні аспекти діяльності аналітичної служби підприємства / Т.О. Мулик // Ефективна економіка. – 2020. – №8. – С.13-19.
37. Мультимедійна платформа іномовлення України УКРІНФОРМ. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/>.
38. Нежива М. Детермінанти обліку та контролю розрахунків з персоналом вітчизняних підприємств / М. Нежива, В. Негоденко, О. Комірня, В. Міняйло // Бізнес-інформ. – №2. – 2020. – С. 314–321.
39. Nezhyva M. Management of a business entity: analytical support / M. Nezhyva, O. Zarembo // News of Science and Education. – Sheffield, 2020. – № 6. – P. 27-35.
40. Національні положень (стандарти) бухгалтерського обліку. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

41. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін : [монографія] / О.В. Олійник. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 653 с.
42. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення / І.О. Павлюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – №1. – С. 84-88.
43. Пантелєєв В.П. Засади організації внутрішнього контролю підприємств / В.П. Пантелєєв // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2017. – № 1-2. – С. 15-22.
44. Патарідзе-Вишинська М. В. Діагностика фінансового стану підприємств як інструмент управління фінансовою безпекою / М.В. Патарідзе-Вишинська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – 2019. – № 12 (40). – С. 140–145.
45. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція щодо його застосування (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1591). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.
46. Рзаєв Г.І. Напрями аналізу фінансового стану підприємства у розрізі потреб економіки / Г.І. Рзаєв, А.В. Слива // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – №3. – С.118-120.
47. Рзаєва Т.Г. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності / Т.Г. Рзаєва, О.В. Сереветник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – №3. – С.121-124.
48. Сагайдак-Нікітюк Р.В. Управління господарською діяльністю підприємства: навч. посіб. / Р.В. Сагайдак-Нікітюк, А.Б. Гончаров. – Х.: Зебра, 2015. – 256 с.
49. Сисоєнко І.А. Прогнозування прибутку та рентабельності підприємства у забезпеченні фінансової безпеки підприємства / І.А. Сисоєнко, Д.О. Карлюка // Гроші, фінанси і кредит. – 2020. – №50 (2). – С. 143-147.

50. Сніткіна І.А. Підходи визначення сутності платоспроможності та класифікація факторів впливу // І.А. Сніткіна // Науковий вісник Ужгородського Університету. – 2019. – № 1. – С. 179-183.
51. Сопко В.В. Розкриття окремої облікової інформації за US GAAP та МСФЗ / В.В. Сопко, О.М. Ромашко // Сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі: колективна монографія. – Житомир: ПП «Рута», 2020. – 342 с.
52. Станкевич Г. Особливості системи внутрішнього контролю підприємства та роботи внутрішнього аудитора / Г. Станкевич // Аудитор України. – 2019. – № 9 (226). – С.10-16.
53. Сук Л.К. Фінансовий облік / Л.К Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання. – 2016. – 663 с.
54. Теницька Н.Б. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах / Н.Б. Теницька, Ю.С. Гришко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2019. – №5. – С. 372-376.
55. Терещенко О.О. Діагностика фінансового стану підприємства: [монографія] / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ. – 2008. – С. 268.
56. Ткаченко Є.Ю. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління / Є.Ю. Ткаченко, В.В. Фатюха, О.В. Яришко // Гроші, фінанси і кредит. – 2021. – № 56. – С. 129-134.
57. Томчук О.Ф. Управлінський аналіз: сутність та значення у прийнятті рішень / О.Ф. Томчук, Т.О. Мулик, Л.І. Федоришина // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2019. – № 4. – С. 144-154.
58. Фоміна О.В. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства / В.В. Сопко, О.М. Прокопова, О.В. Фоміна // Вчені записки Університету «КРОК». – 2017. – Вип.47. – С. 134-139.
59. Фоміна О.В. Сучасні тенденції розвитку обліку витрат / О.В. Фоміна // Бізнес Інформ. – 2019. – № 2. – С. 294–300.
60. Хандій О.О. Забезпечення економічного зростання на засадах сталого розвитку: державне регулювання соціально-трудовими чинниками / О.О. Хандій, Л.Л.Шамілева // Вісник Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. – 2020. – № 14. – С. 143–148.

61. Чубка О.М. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства: характеристика методів / О.М. Чубка, Л.С. Федевич, О.Б. Курило // Економіка і суспільство. – 2018. – № 19. – С. 198–203.
62. Шара Є.Ю. Бухгалтерський, фінансовий та податковий облік / Є. Ю. Шара, О.О. Бідюк, І.Є Соколовська-Гонтаренко. – К.: Центр навчальної літератури. – 2019. – 424 с.
63. Швиданенко Г.О. Сучасні технології діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: [монографія] / Г.О. Швиданенко, О.І. Олесь. – К.: Вид-во КНЕУ. – 2008. – 192 с.
64. Шматковська Т.О. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку / Т.О. Шматковська // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2018. – № 4. – С. 244–253.
65. Яцух О.О. Фінансовий стан підприємства та методи його оцінки / О.О. Яцух, Н.О. Захарова // Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». – 2018. – №3. – С.173-180.
66. Інформаційно-статистичний портал «Про-Інвест». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pro-invest.com/it/>.
67. Офіційний інформаційний сайт «ІНЕК-ІТ». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inec.ru/eng/>.
68. Офіційний інформаційний сайт АТ «Фармак». – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://farmak.ua/>.

ДОДАТКИ

Морфологічний аналіз сутності поняття «економічний потенціал»

Автор	Інтерпретація поняття
Пантелеев В.П.	сукупність наявних засобів і коштів, які підприємство може мобілізувати для ведення господарської діяльності; сума необоротних та оборотних активів; як правило – підсумок активу або пасиву балансу; валюта балансу
Котирева С.О., Дуда С.Т.	сукупність всіх ресурсів підприємства і спроможність персоналу до їх ефективного використання
Балацький О.Ф.	сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу користностей, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку
Краснокутська Н.С.	можливості системи ресурсів і компетенцій підприємства створювати результат для зацікавлених осіб за допомогою реалізації бізнес-процесів
Васьковська Я.В., Ковальов В.В.	можливості підприємства в сфері економіки або здатність підприємства досягати поставлених цілей, використовуючи наявні матеріальні, трудові, фінансові й інші види ресурсів
Мягих І.М.	сукупність природних умов, можливостей та ресурсів, що можуть бути використані для досягнення певних цілей у процесі оптимальної взаємодії із зовнішнім середовищем
Гончаров В.М., Савченко М.В., Солоха Д.В.	готовність економічної системи у певний час мобілізувати ресурсні можливості для досягнення поставлених цілей з максимальною ефективністю процесі оптимальної взаємодії з зовнішнім середовищем
Добикіна О.К., Рижиков В.С., Кас'янова Н.В., Солоха Д.В.	здатність підприємства забезпечувати своє довгострокове функціонування і досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів
Филобокова Л.Ю.	здатність господарюючого суб'єкта досягати цільові настанови функціонування при використанні ресурсів, що перебувають у розпорядженні
Блонська В.І., Нагірна С.Я., Гарбадін Т.Є.	сукупні можливості суспільства формувати і максимально задовольняти потреби в товарах і послугах на основі оптимального використання наявних ресурсів в умовах конкретних соціально – економічних відносин
Мельничук М.В., Скоробогатов А.А., Азріліян А.Н.	сукупна здатність економіки, її галузей, підприємств, господарств здійснювати виробничо-економічну діяльність, випускати продукцію, товари, послуги, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і споживання
Мельникова М.В.	відображає реальну, фактичну здатність до створення максимального обсягу матеріальних благ з урахуванням конкретних ресурсних обмежень, збалансованості трудових, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів
Лагун М.І., Сосненко Л.С.	Здатність підприємства до подальшого здійснення безперервної діяльності, яка ґрунтується на наявності ресурсів та резервів

<p>Мамонов К.А., Угоднікова О.І.</p>	<p>Стратегічно-орієнтована перманентно-трансформуюча система виробничих, трудових, маркетингових, фінансових, стратегічних потенціалів, яка обумовлена зовнішніми соціально-економічними факторами і внутрішньою управлінською структурою, що забезпечує розвиток суб'єктів господарювання</p>
--	--

Морфологічний аналіз сутності поняття «резерви»

Ключове слово	Інтерпретація поняття	Автор
Невикористані можливості, недостатньо використані ресурси	Невикористані можливості на підприємстві або в національній економіці збільшення обсягу виробництва за рахунок зниження собівартості	Рахлін К.М., Скрипко Л.Е.
	Невикористані на даному робочому місці можливості підвищення результатів виробництва виходячи з наявності трудових, матеріальних та фінансових ресурсів	Скворцов Н.Н., Омельченко Л.Н.
	Незадіяні ресурси, які приносять зростаючу віддачу	Аксененко А.Ф.
	Невикористані технічні, організаційні і соціально-економічні можливості подальшого кількісного і якісного зростання	Сиркін-Шкловський Л.Є.
	Можливість зростання і вдосконалення виробництва, зниження собівартості. Різниця між можливим рівнем досягнення мети виробництва (при повному використанні чинників) і фактично досягнутим	Бенцман Б.Л.
	Невикористані можливості збільшення випуску продукції при мінімальних витратах за рахунок більш повного використання ресурсів і скорочення прямих втрат в процесі виробництва	Маркін Ю.П.
	Невикористані і постійно виникаючі можливості зростання і вдосконалення виробництва, покращення його кінцевих результатів (збільшення випуску і реалізації продукції, зниження її собівартості, зростання прибутку)	Бороненкова С.А, Бондарь Ю.Г.
	Невикористані можливості зростання виробництва, поліпшення його якісних показників	Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С., Негашев Є.В.
	Частина власних ресурсів підприємства, які тимчасово не включаються у виробничий процес(вибувають з нього) або, будучи введеними у виробництво, не беруть участь в створенні продукції	Яковлева О.П.
	Можливості підвищення ефективності виробництва відносно досягнутого рівня	Войтоловський Н.В., Калініна А.П., Мазурова І.І.
Запас ресурсів, накопичення для покриття майбутніх витрат	Зобов'язання, невизначені за сумою або з невизначеним строком погашення, які створюються для відшкодування майбутніх витрат на: реструктуризацію; виконання гарантійних зобов'язань; оплату відпусток працівникам підприємства; додаткове пенсійне забезпечення; виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами, відновлення	МСБО 37 «Резерви, умовні зобов'язання та умовні активи», п.13 П(С)БО 11 «Зобов'язання»

земельних ділянок і т.д.	
Запаси ресурсів (сировини, матеріалів, обладнання, палива і т.д.), які необхідні для безперебійної роботи організації та створюються на випадок додаткової потреби в них	Войтловський Н.В., Калініна А.П., Мазурова І.І.
Запас чого-небудь, який створюється і зберігається до настання певних подій, з якими пов'язана необхідність залучення того, що було зарезервовано. Виявлені можливості підприємства, які можна класифікувати таким чином: виявлені резерви, джерела яких задіяні в короткостроковому періоді; виявлені резерви, джерела яких є стратегічно довгостроковими резервами ресурсів	Ячменьова В.М.
Запас чого-небудь, будь-чого на випадок потреби, джерело, з якого черпаються нові матеріали та сили; відособлена частина активів, що концентрується в резервних (страхових) фондах і призначається для покриття непередбачених потреб, витратків для підстрахування ризиків.	Азріліян Д.Н.
Накопичення для покриття очікуваних та строго визначених витрат підприємства	Соколов Я.В.
Імовірний ефект для покращання якісних показників роботи підприємства	Скоун Т.
Резервні запаси (наприклад, сировини, матеріалів, наявність яких необхідна для безперервної ритмічної діяльності підприємства	Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С., Негашев Є.В.

Взаємозв'язок між внутрішнім аналізом і управлінням економічним потенціалом суб'єкта господарювання

Характеристика	Управління економічним потенціалом	Внутрішній аналіз економічного потенціалу
1. Мета	Розробка політики, цілей і заходів їх досягнення щодо економічного потенціалу	Своєчасне надання інформації щодо ступеня досягнення поставлених цілей та відхилень від норм для прийняття управлінських рішень
2. Розробка стратегії	Формування стратегії управління економічним потенціалом, оцінка стратегічного потенціалу і стратегічних ресурсів, вибір найбільш раціональної стратегії досягнення цілей управління економічним потенціалом	Формування інформаційної бази для розробки стратегії управління економічним потенціалом
3. Планування	Визначення цілей управління економічним потенціалом та планових показників	Аналіз виконання планів. Формування інформації для прогнозування економічного потенціалу. Коригування параметрів управління. Оцінка достатності формування економічним потенціалом
4. Дотримання законності управлінських рішень	Дотримання законодавства і норм щодо використання ресурсів та збереження активів	Регулярна перевірка дотримання господарського законодавства, правових норм, облікової політики, засіб забезпечення законності господарських операцій
5. Координація	Скоординована діяльність з керівництва та управління економічним потенціалом	Формування необхідної інформації для оцінки економічного потенціалу для координації управлінських рішень
6. Ефективність	Зв'язок між досягнутим результатом і використаними ресурсами	Надання інформації щодо внутрішніх резервів економічного потенціалу. Оцінка ефективності реалізації управлінських рішень
7. Управлінські дії	Попереджуючі дії для усунення причини потенційної невідповідності або небажаної ситуації	Коригуючі дії для усунення несприятливих факторів та ризику
8. Вирішення конфлікту інтересів	Збалансування інтересів зацікавлених осіб та різних груп економічних відносин. Вирішення протиріч між цільовими установками конфліктуючих груп та обмеження можливостей небажаних дій менеджерів, виходячи з інтересів власників	Вирішення конфлікту інформаційної асиметрії шляхом формування інформації для потреб різних користувачів (держави, власників, кредиторів, акціонерів, працівників)

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
НА 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2017	2016
Активи			
<i>Необоротні активи</i>			
Основні засоби	6	2,071,236	1,908,820
Авансові платежі за основні засоби	6	147,118	59,266
Нематеріальні активи	7	94,818	72,278
Гудвіл	9	46,308	186,090
Інвестиції в асоційоване підприємство		4,622	2,304
Відстрочені податкові активи	19	23,060	30,165
Інші необоротні активи		67,185	1,127
Всього необоротних активів		2,454,347	2,260,050
<i>Оборотні активи</i>			
Зпаси	10	1,051,321	879,547
Торгова та інша дебіторська заборгованість	11	1,181,258	1,040,252
Аванси видані	12	61,672	41,459
Податки до відшкодування та передоплати з податків, окрім податку на прибуток	13	54,037	42,711
Авансові платежі з податку на прибуток		3,139	1,508
Грошові кошти та їх еквіваленти	14	53,947	44,020
Всього оборотних активів		2,405,374	2,049,497
Всього активів		4,859,721	4,309,547
Власний капітал та зобов'язання			
<i>Власний капітал</i>			
Акціонерний капітал	15	54,352	54,479
Резерв перерахунку іноземних валют		28,918	7,060
Нерозподілений прибуток		3,292,456	2,529,544
Всього власного капіталу, що належить акціонерам Компанії		3,375,726	2,591,083
Неконтрольовані частки володіння		35	(181)
Всього власного капіталу		3,375,761	2,590,902
<i>Довгострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	2,264	248,270
Зобов'язання з фінансової оренди		8,546	10,786
Пенсійні зобов'язання зі встановленими виплатами	17	91,777	28,566
Зобов'язання в результаті об'єднання бізнесу		10,049	7,700
Всього довгострокових зобов'язань		112,636	295,322
<i>Короткострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	497,627	642,520
Торгова та інша кредиторська заборгованість	18	771,080	723,330
Зобов'язання з фінансової оренди		16,749	7,331
Зобов'язання з податку на прибуток		67,128	34,195
Податки до сплати, окрім податку на прибуток		18,740	15,947
Всього короткострокових зобов'язань		1,371,324	1,423,323
Всього зобов'язань		1,483,960	1,718,644
Всього власного капіталу та зобов'язань		4,859,721	4,309,547

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

Ф. І. Жебровська,
Глава Наглядової ради

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ АБО ЗБИТКИ ТА ІНШІ СУКУПНІ ДОХОДИ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ**

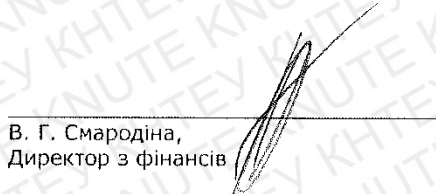
У тисячах українських гривень

	Примітки	2017	2016
Дохід від реалізації	20	6,084,681	5,112,352
Собівартість реалізації	21	(2,723,663)	(2,398,495)
Валовий прибуток		3,361,018	2,713,857
Витрати на реалізацію та збут	22	(1,237,688)	(1,094,302)
Загальні та адміністративні витрати	23	(546,175)	(467,233)
Витрати на дослідження та розробки	24	(187,999)	(158,974)
Інші операційні доходи		20,575	7,431
Інші операційні витрати	25	(219,619)	(33,288)
Операційний прибуток		1,190,112	967,491
Фінансові доходи		9,860	3,032
Фінансові витрати	26	(51,428)	(50,480)
Чистий збиток від курсових різниць		(70,333)	(83,314)
Частка у прибутку асоційованого підприємства		3,965	1,350
Прибуток до оподаткування		1,082,176	838,079
Витрати з податку на прибуток	19	(243,086)	(152,821)
Прибуток за рік		839,090	685,258
Інші сукупні доходи/(збитки)			
<i>Статті, які у подальшому не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Переоцінка зобов'язання за пенсійними планами із визначеними виплатами	17	(24,085)	(1,517)
<i>Статті, які у подальшому можуть бути перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Курсові різниці у результаті перерахунку результатів закордонних підприємств у валюту подання		21,858	4,377
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		836,863	688,118
Прибуток за рік, який належить:			
Акціонерам Компанії		838,874	685,081
Неконтрольованим часткам володіння		216	177
		839,090	685,258
Всього сукупних доходів за рік, які належать:			
Акціонерам Компанії		836,647	687,941
Неконтрольованим часткам володіння		216	177
		836,863	688,118

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

Ф. І. Жебровська,
Глава Наглядової ради

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2017	2016
Операційна діяльність			
Прибуток до оподаткування		1,082,176	838,079
Коригування на:			
Знос та амортизацію		252,368	198,482
Чистий прибуток від вибуття основних засобів та нематеріальних активів	25	(4,155)	(973)
Збиток від зменшення корисності гудвілу	25	161,630	-
Частка у прибутку асоційованого підприємства		(3,965)	(1,350)
Збиток від списання сировини та готової продукції	10	22,444	16,007
Зміни резерву на покриття збитків від знецінення та списання дебіторської заборгованості	22, 25	12,868	824
Фінансові витрати		51,428	50,480
Фінансові доходи		(9,860)	(3,032)
Чистий збиток від курсових різниць		61,525	92,978
Операційний прибуток до змін в оборотному капіталі		1,626,459	1,191,495
Зміни в оборотному капіталі:			
Збільшення запасів		(174,811)	(111,310)
Збільшення торгової та іншої дебіторської заборгованості		(184,707)	(358,080)
Збільшення авансів виданих		(19,680)	(7,308)
Збільшення/(зменшення) податків до відшкодування та передплат з податків, окрім податку на прибуток		(8,711)	31,649
Збільшення торгової, іншої кредиторської заборгованості та інших зобов'язань		15,967	173,440
Збільшення зобов'язання в результаті об'єднання бізнесу	8	-	6,901
Збільшення податків до сплати, окрім податку на прибуток		2,048	5,169
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності		1,256,565	931,956
Відсотки сплачені		(43,308)	(60,451)
Сплачений податок на прибуток		(205,688)	(91,923)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		1,007,569	779,582
Інвестиційна діяльність			
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(479,672)	(430,622)
Короткострокове розміщення вільних коштів		(20,472)	-
Надходження від вибуття основних засобів		7,630	3,353
Чисте вибуття грошових коштів у результаті придбання дочірнього підприємства	8	-	(183,372)
Дивіденди, отримані від асоційованого підприємства		2,570	2,262
Відсотки отримані		2,322	1,701
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(487,622)	(606,678)
Фінансова діяльність			
Надходження від кредитів та позик		129,941	218,419
Погашення кредитів та позик		(584,474)	(285,208)
Погашення зобов'язань з фінансової оренди		(15,032)	(13,792)
Викуп власних акцій		(8,510)	(198,058)
Виплата дивідендів		(33,238)	(32,962)
Чисті грошові кошти, використані у фінансовій діяльності		(511,313)	(311,601)

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2017	2016
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		8,634	(138,697)
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 1 січня	14	44,020	182,549
Вплив змін курсів обміну валют на залишки грошових коштів та їх еквівалентів, утримуваних в іноземних валютах		1,293	168
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 31 грудня	14	<u>53,947</u>	<u>44,020</u>

Негрошові операції за рік, який закінчився 31 грудня 2017, були представлені основними засобами, отриманими за договорами фінансової оренди у сумі 20,196 тисяч гривень (2016: 18,936 тисяч гривень).

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

Ф. І. Жебровська,
Глава Наглядової ради

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”

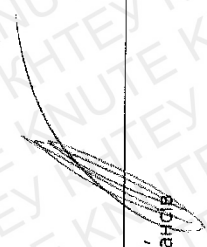
**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Акціонерний капітал	Резерв перерахунку іноземних валют	Нерозподілений прибуток	Всього власного капіталу, що належить акціонерам Компанії	Неконтрольовані частки володіння	Всього власного капіталу
На 1 січня 2016 року	57,650	2,683	2,070,560	2,130,893	(358)	2,130,535
Прибуток за рік	-	-	685,081	685,081	177	685,258
Інші сукупні (збитки)/доходи за рік	-	4,377	(1,517)	2,860	-	2,860
Всього сукупних доходів за рік	-	4,377	683,564	687,941	177	688,118
Викуп власних акцій (Примітка 15)	(3,171)	-	(194,887)	(198,058)	-	(198,058)
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю	-	-	(7,655)	(7,655)	-	(7,655)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(22,038)	(22,038)	-	(22,038)
На 31 грудня 2016 року	54,479	7,060	2,529,544	2,591,083	(181)	2,590,902
Прибуток за рік	-	-	838,874	838,874	216	839,090
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік	-	21,858	(24,085)	(2,227)	-	(2,227)
Всього сукупних доходів за рік	-	21,858	814,789	836,647	216	836,863
Викуп власних акцій (Примітка 15)	(127)	-	(8,383)	(8,510)	-	(8,510)
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю	-	-	(11,951)	(11,951)	-	(11,951)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(31,543)	(31,543)	-	(31,543)
На 31 грудня 2017 року	54,352	28,918	3,292,456	3,375,726	35	3,375,761

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”

Ф. І. Жебровська,
Глава Наглядової ради

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
НА 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2018	2017
Активи			
<i>Необоротні активи</i>			
Основні засоби	6	2,361,157	2,071,236
Активи з права користування	8	246,479	-
Авансові платежі за основні засоби	6	166,777	147,118
Нематеріальні активи	7	115,297	94,818
Гудвіл	9	42,602	46,308
Інвестиції в асоційоване підприємство		4,855	4,622
Відстрочені податкові активи	19	14,829	23,060
Інші необоротні активи		71,669	67,185
Всього необоротних активів		3,023,665	2,454,347
<i>Оборотні активи</i>			
Запаси	10	1,165,550	1,051,321
Торгова та інша дебіторська заборгованість	11	1,487,344	1,160,786
Аванси видані	12	66,847	61,672
Податки до відшкодування та передоплати з податків, окрім податку на прибуток	13	30,130	54,037
Авансові платежі з податку на прибуток		4,507	3,139
Інші фінансові активи		40,970	20,472
Грошові кошти та їх еквіваленти	14	109,969	53,947
Всього оборотних активів		2,905,317	2,405,374
Всього активів		5,928,982	4,859,721
Власний капітал та зобов'язання			
<i>Власний капітал</i>			
Акціонерний капітал	15	54,352	54,352
Резерв перерахунку іноземних валют		26,261	28,918
Нерозподілений прибуток		4,202,648	3,292,456
Всього власного капіталу, що належить акціонерам Групи		4,283,261	3,375,726
Неконтрольовані частки володіння		12	35
Всього власного капіталу		4,283,273	3,375,761
<i>Довгострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	12,305	2,264
Зобов'язання з оренди	8	174,537	8,546
Пенсійні зобов'язання зі встановленими виплатами	17	112,421	91,777
Зобов'язання в результаті об'єднання бізнесу		-	10,049
Всього довгострокових зобов'язань		299,263	112,636
<i>Короткострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	441,971	497,627
Торгова та інша кредиторська заборгованість	17, 18	760,405	771,080
Зобов'язання з оренди	8	59,573	16,749
Зобов'язання з податку на прибуток		61,863	67,128
Податки до сплати, окрім податку на прибуток		22,634	18,740
Всього короткострокових зобов'язань		1,346,446	1,371,324
Всього зобов'язань		1,645,709	1,483,960
Всього власного капіталу та зобов'язань		5,928,982	4,859,721

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ АБО ЗБИТКИ ТА ІНШІ СУКУПНІ ДОХОДИ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2018	2017
Дохід від реалізації	20	6,618,911	6,084,681
Собівартість реалізації	21	(2,933,774)	(2,723,663)
Валовий прибуток		3,685,137	3,361,018
Витрати на реалізацію та збут	22	(1,341,839)	(1,237,688)
Загальні та адміністративні витрати	23	(681,292)	(546,175)
Витрати на дослідження та розробки	24	(234,282)	(187,999)
Інші операційні доходи		19,009	20,575
Інші операційні витрати	25	(86,635)	(219,619)
Операційний прибуток		1,360,098	1,190,112
Фінансові доходи		14,377	9,860
Фінансові витрати	26	(45,686)	(51,428)
Чистий збиток від курсових різниць		(35,033)	(70,333)
Частка у прибутку асоційованого підприємства		3,680	3,965
Прибуток до оподаткування		1,297,436	1,082,176
Витрати з податку на прибуток	19	(247,230)	(243,086)
Прибуток за рік		1,050,206	839,090
Інші сукупні доходи/(збитки)			
<i>Статті, які у подальшому не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Переоцінка пенсійних зобов'язань зі встановленими виплатами	17	(1,168)	(24,085)
<i>Статті, які у подальшому можуть бути перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Курсові різниці у результаті перерахунку результатів закордонних підприємств у валюту подання		(2,657)	21,858
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		1,046,381	836,863
Прибуток/(збиток) за рік, який належить:			
Акціонерам Групи		1,050,229	838,874
Неконтрольованим часткам володіння		(23)	216
		1,050,206	839,090
Всього сукупних доходів/(збитків) за рік, які належать:			
Акціонерам Групи		1,046,404	836,647
Неконтрольованим часткам володіння		(23)	216
		1,046,381	836,863

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2018	2017
Операційна діяльність			
Прибуток до оподаткування		1,297,436	1,082,176
Коригування на:			
Знос та амортизацію		324,600	252,368
Чистий прибуток від вибуття основних засобів та нематеріальних активів	25	(4,337)	(4,155)
Збиток від зменшення корисності гудвілу	25	-	161,630
Частка у прибутку асоційованого підприємства		(3,680)	(3,965)
Збиток від списання сировини та готової продукції	10, 25	52,552	22,444
Зміни резерву на покриття збитків від знецінення та списання дебіторської заборгованості	22, 25	31,977	12,868
Фінансові витрати	26	45,686	51,428
Фінансові доходи		(14,377)	(9,860)
Чистий збиток від курсових різниць		3,139	61,525
Операційний прибуток до змін в оборотному капіталі		1,732,996	1,626,459
Зміни в оборотному капіталі:			
Збільшення запасів		(172,782)	(174,811)
Збільшення торгової та іншої дебіторської заборгованості		(462,012)	(184,707)
Збільшення авансів виданих		(7,842)	(19,680)
Зменшення/(збільшення) податків до відшкодування та передплат з податків, окрім податку на прибуток		22,922	(8,711)
(Зменшення)/збільшення торгової, іншої кредиторської заборгованості та інших зобов'язань		(3,627)	15,967
Збільшення податків до сплати, окрім податку на прибуток		4,147	2,048
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності		1,113,802	1,256,565
Відсотки сплачені		(31,331)	(43,308)
Сплачений податок на прибуток		(246,093)	(205,688)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		836,378	1,007,569
Інвестиційна діяльність			
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(622,831)	(479,672)
Короткострокове розміщення вільних коштів		(20,498)	(20,472)
Надходження від вибуття основних засобів		8,131	7,630
Виплата умовної компенсації в результаті придбання дочірньої компанії		(7,746)	-
Дивіденди, отримані від асоційованого підприємства		2,703	2,570
Відсотки отримані		7,278	2,322
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(632,963)	(487,622)

ПАТ „ФАРМАК”**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2018	2017
Фінансова діяльність			
Надходження від кредитів та позик		233,587	129,941
Погашення кредитів та позик		(267,486)	(584,474)
Погашення зобов'язань з оренди		(73,149)	(15,032)
Викуп власних акцій		-	(8,510)
Виплата дивідендів		(39,714)	(33,238)
Чисті грошові кошти, використані у фінансовій діяльності		(146,762)	(511,313)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		56,653	8,634
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 1 січня	14	53,947	44,020
Вплив змін курсів обміну валют на залишки грошових коштів та їх еквівалентів, утримуваних в іноземних валютах		(631)	1,293
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 31 грудня	14	109,969	53,947

Негрошові операції за рік, який закінчився 31 грудня 2018, були представлені активами з права користування, визнаними за договорами оренди у сумі 246,479 тисяч гривень. Негрошові операції за рік, який закінчився 31 грудня 2017, були представлені основними засобами у сумі 20,196 тисяч гривень.

Від імені керівництва ПАТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

ПАТ „ФАРМАК“

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Акціонерний капітал	Резерв перерахунку іноземних валют	Нерозподі- лений прибуток	Всього власного капіталу, що належить акціонерам Групи	Неконтро- льовані частки володіння	Всього власного капіталу
На 1 січня 2017 року	54,479	7,060	2,529,544	2,591,083	(181)	2,590,902
Прибуток за рік	-	-	838,874	838,874	216	839,090
Інші сукупні (збитки)/доходи за рік	-	21,858	(24,085)	(2,227)	-	(2,227)
Всього сукупних доходів за рік	-	21,858	814,789	836,647	216	836,863
Викуп власних акцій (Примітка 15)	(127)	-	(8,383)	(8,510)	-	(8,510)
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю	-	-	(11,951)	(11,951)	-	(11,951)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(31,543)	(31,543)	-	(31,543)
На 31 грудня 2017 року	54,352	28,918	3,292,456	3,375,726	35	3,375,761
Прибуток за рік	-	-	1,050,229	1,050,229	(23)	1,050,206
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік	-	(2,657)	(1,168)	(3,825)	-	(3,825)
Всього сукупних доходів за рік	-	(2,657)	1,049,061	1,046,404	(23)	1,046,381
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю	-	-	(99,440)	(99,440)	-	(99,440)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(39,429)	(39,429)	-	(39,429)
На 31 грудня 2018 року	54,352	26,261	4,202,648	4,283,261	12	4,283,273

Від імені керівництва ПАТ „Фармак“:

В. Г. Косток,
Виконавчий Директор

В. Г. Смардільца,
Директор з фінансів

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
НА 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ
У тисячах українських гривень**

Активи	Примітки	2019	2018
<i>Необоротні активи</i>			
Основні засоби	6	2,441,983	2,361,157
Активи з права користування	8	241,509	246,479
Авансові платежі за основні засоби	6	406,547	166,777
Нематеріальні активи	7	136,793	115,297
Гудвіл	9	35,803	42,602
Інвестиції в асоційоване підприємство		4,302	4,855
Відстрочені податкові активи	19	16,551	14,829
Дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	28	166,850	71,669
Всього необоротних активів		3,450,338	3,023,665
<i>Оборотні активи</i>			
Запаси	10	1,579,162	1,165,550
Торгова та інша дебіторська заборгованість	11	1,202,829	1,487,344
Аванси видані	12	143,771	66,847
Податки до відшкодування та передоплати з податків, окрім податку на прибуток	13	101,400	30,130
Авансові платежі з податку на прибуток		22	4,507
Інші фінансові активи		1,092	40,970
Грошові кошти та їх еквіваленти	14	165,486	109,969
Всього оборотних активів		3,193,762	2,905,317
Всього активів		6,644,100	5,928,982
Власний капітал та зобов'язання			
<i>Власний капітал</i>			
Акціонерний капітал	15	54,352	54,352
Резерв перерахунку іноземних валют		33,775	26,261
Нерозподілений прибуток		5,131,110	4,202,648
Всього власного капіталу, що належить акціонерам Групи		5,219,237	4,283,261
Неконтрольовані частки володіння		(7,668)	12
Всього власного капіталу		5,211,569	4,283,273
<i>Довгострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	177,116	12,305
Зобов'язання з оренди	8	153,200	174,537
Пенсійні зобов'язання зі встановленими виплатами	17	145,493	112,421
Всього довгострокових зобов'язань		475,809	299,263
<i>Короткострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	140,250	441,971
Торгова та інша кредиторська заборгованість	17, 18	733,108	760,405
Зобов'язання з оренди	8	60,701	59,573
Зобов'язання з податку на прибуток		1,500	61,863
Податки до сплати, окрім податку на прибуток		21,163	22,634
Всього короткострокових зобов'язань		956,722	1,346,446
Всього зобов'язань		1,432,531	1,645,709
Всього власного капіталу та зобов'язань		6,644,100	5,928,982

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

АТ „ФАРМАК”

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ АБО ЗБИТКИ ТА ІНШІ СУКУПНІ ДОХОДИ ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ У тисячах українських гривень

	Примітки	2019	2018
Дохід від реалізації	20	6,541,750	6,618,911
Собівартість реалізації	21	(2,826,842)	(2,933,774)
Валовий прибуток		3,714,908	3,685,137
Витрати на реалізацію та збут	22	(1,397,411)	(1,341,839)
Загальні та адміністративні витрати	23	(746,520)	(681,292)
Витрати на дослідження та розробки	24	(304,739)	(234,282)
Інші операційні доходи		31,082	19,009
Інші операційні витрати	25	(64,548)	(86,635)
Операційний прибуток		1,232,772	1,360,098
Фінансові доходи		20,880	14,377
Фінансові витрати	26	(51,092)	(45,686)
Чистий прибуток/(збиток) від курсових різниць		73,258	(35,033)
Частка у прибутку асоційованого підприємства		3,363	3,680
Прибуток до оподаткування		1,279,181	1,297,436
Витрати з податку на прибуток	19	(209,013)	(247,230)
Прибуток за рік від діяльності, яка продовжується		1,070,168	1,050,206
Припинена діяльність			
Збиток від припиненої діяльності	1	(14,479)	-
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ЗА РІК		1,055,689	1,050,206
Інші сукупні доходи/(збитки)			
Статті, які у подальшому не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток			
Переоцінка пенсійних зобов'язань зі встановленими виплатами	17	(31,913)	(1,168)
Статті, які у подальшому можуть бути перекласифіковані у прибуток або збиток			
Курсові різниці у результаті перерахунку результатів закордонних підприємств у валюту подання		7,514	(2,657)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		1,031,290	1,046,381
Прибуток/(збиток) за рік, який належить:			
Акціонерам Групи		1,056,970	1,050,229
Неконтрольованим часткам володіння		(1,281)	(23)
		1,055,689	1,050,206
Всього сукупних доходів/(збитків) за рік, які належать:			
Акціонерам Групи		1,032,571	1,046,404
Неконтрольованим часткам володіння		(1,281)	(23)
		1,031,290	1,046,381

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

АТ „ФАРМАК”

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ У тисячах українських гривень

	Примітки	2019	2018
Операційна діяльність			
Прибуток до оподаткування		1,279,181	1,297,436
Коригування на:			
Знос та амортизацію		396,897	324,600
Чистий прибуток від вибуття основних засобів та нематеріальних активів	25	(8,217)	(4,337)
Частка у прибутку асоційованого підприємства		(3,363)	(3,680)
Збиток від списання сировини та готової продукції	10, 25	31,415	52,552
Зміни резерву на покриття збитків від знецінення та списання дебіторської заборгованості	22, 25	(5,491)	31,977
Фінансові витрати	26	51,092	45,686
Фінансові доходи		(20,880)	(14,377)
Чистий (прибуток)/збиток від курсових різниць		(72,273)	3,139
Операційний прибуток до змін в оборотному капіталі		1,648,361	1,732,996
Зміни в оборотному капіталі:			
Збільшення запасів		(414,137)	(172,782)
Зменшення/(збільшення) торгової та іншої дебіторської заборгованості		116,142	(462,012)
Збільшення авансів виданих		(77,812)	(7,842)
(Збільшення)/зменшення податків до відшкодування та передплат з податків, окрім податку на прибуток		(73,684)	22,922
Зменшення торгової, іншої кредиторської заборгованості та інших зобов'язань		(39,881)	(3,627)
Збільшення податків до сплати, окрім податку на прибуток		218	4,147
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності		1,159,207	1,113,802
Відсотки сплачені		(33,453)	(31,331)
Сплачений податок на прибуток		(267,718)	(246,093)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		858,036	836,378
Інвестиційна діяльність			
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(713,743)	(622,831)
Короткострокові надходження/(розміщення) вільних коштів		40,970	(20,498)
Надходження від вибуття основних засобів		11,122	8,131
Виплата умовної компенсації в результаті придбання дочірньої компанії		-	(7,746)
Дивіденди, отримані від асоційованого підприємства		3,069	2,703
Відсотки отримані		11,028	7,278
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(647,554)	(632,963)

АТ „ФАРМАК”**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
У тисячах українських гривень**

	Примітки	2019	2018
Фінансова діяльність			
Чисті надходження від продажу частки у статутному капіталі дочірньої компанії Групи	15	26,952	-
Надходження від кредитів та позик		263,733	233,587
Погашення кредитів та позик		(334,698)	(267,486)
Погашення зобов'язань з оренди		(63,051)	(73,149)
Виплата дивідендів		(47,317)	(39,714)
Чисті грошові кошти, використані у фінансовій діяльності		(154,381)	(146,762)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		56,101	56,653
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 1 січня	14	109,969	53,947
Вплив змін курсів обміну валют на залишки грошових коштів та їх еквівалентів, утримуваних в іноземних валютах		(584)	(631)
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 31 грудня	14	165,486	109,969

Негрошові операції за рік, який закінчився 31 грудня 2019, були представлені активами з права користування, визнаними за договорами оренди у сумі 73,770 тисяч гривень (2018: 246,479 тисяч гривень).

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

АТ „ФАРМАК”

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ
У тисячах українських гривень**

	Акціонерний капітал	Резерв перерахунку іноземних валют	Нерозподі- лений прибуток	Всього власного капіталу, що належить акціонерам Групи
На 1 січня 2018 року	54,352	28,918	3,292,456	3,375,726
Прибуток за рік	-	-	1,050,229	1,050,229
Інші сукупні збитки за рік	-	(2,657)	(1,168)	(3,825)
Всього сукупних доходів/(збитків) за рік	-	(2,657)	1,049,061	1,046,404
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю (Примітка 28)	-	-	(99,440)	(99,440)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(39,429)	(39,429)
На 31 грудня 2018 року	54,352	26,261	4,202,648	4,283,261
Виправлення помилок минулих періодів	-	-	(226)	(226)
На 31 грудня 2018 року переглянутий	54,352	26,261	4,202,422	4,283,035
Прибуток/(збиток) за рік	-	-	1,056,970	1,056,970
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік	-	7,514	(31,913)	(24,399)
Всього сукупних доходів/(збитків) за рік	-	7,514	1,025,057	1,032,571
Зміна неконтрольованих часток володіння в дочірній компанії	-	-	34,028	34,028
Вплив від первісного визнання дебіторської заборгованості від акціонера Групи за справедливою вартістю (Примітка 28)	-	-	(83,082)	(83,082)
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(47,315)	(47,315)
На 31 грудня 2019 року	54,352	33,775	5,131,110	5,219,237

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

АТ „ФАРМАК”

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
НА 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ
(у тисячах українських гривень)**

	Примітки	2020	2019
Активи			
<i>Необоротні активи</i>			
Основні засоби	6	3,080,044	2,379,244
Активи з права користування	8	187,000	230,011
Авансові платежі за основні засоби	6	602,253	406,547
Нематеріальні активи	7	153,372	133,774
Інвестиції в дочірні підприємства	9	566,049	546,189
Інвестиції в асоційоване підприємство		4,917	4,302
Відстрочені податкові активи	19	6,052	25,851
Інші необоротні активи		9,500	6,835
Всього необоротних активів		4,609,187	3,732,753
<i>Оборотні активи</i>			
Запаси	10	1,327,167	1,554,977
Торгова та інша дебіторська заборгованість	11	1,271,361	1,168,683
Аванси видані	12	68,194	139,156
Податки до відшкодування та передоплати з податків, окрім податку на прибуток	13	136,196	99,689
Інші фінансові активи		1,350	1,092
Грошові кошти та їх еквіваленти	14	1,241,966	155,483
Всього оборотних активів		4,046,234	3,119,080
Всього активів		8,655,421	6,851,833
Власний капітал та зобов'язання			
<i>Власний капітал</i>			
Акціонерний капітал	15	57,650	57,650
Резерв перерахунку іноземних валют		8,181	7,191
Нерозподілений прибуток		6,587,032	5,480,565
Всього власного капіталу		6,652,863	5,545,406
<i>Довгострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	277,923	168,397
Зобов'язання з оренди	8	122,915	146,417
Пенсійні зобов'язання зі встановленими виплатами	17	145,827	145,493
Всього довгострокових зобов'язань		546,665	460,307
<i>Короткострокові зобов'язання</i>			
Кредити та позики	16	112,537	48,874
Торгова та інша кредиторська заборгованість	17, 18	1,208,429	720,788
Зобов'язання з оренди	8	61,806	55,765
Зобов'язання з податку на прибуток		49,654	1,498
Податки до сплати, окрім податку на прибуток		23,467	19,195
Всього короткострокових зобов'язань		1,455,893	846,120
Всього зобов'язань		2,002,558	1,306,427
Всього власного капіталу та зобов'язань		8,655,421	6,851,833

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

 В. Г. Костюк,
 Виконавчий Директор

 В. Г. Смародіна,
 Директор з фінансів

Примітки на сторінках 12-65 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АТ „ФАРМАК”

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ АБО ЗБИТКИ ТА ІНШІ СУКУПНІ ДОХОДИ ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ (у тисячах українських гривень)

	Примітки	2020	2019
Дохід від реалізації	20	7,410,007	6,400,843
Собівартість реалізації	21	(3,129,796)	(2,772,473)
Валовий прибуток		4,280,211	3,628,370
Витрати на реалізацію та збут	22	(1,341,307)	(1,324,383)
Загальні та адміністративні витрати	23	(814,317)	(710,764)
Витрати на дослідження та розробки	24	(447,845)	(305,906)
Інші операційні доходи		22,389	22,301
Інші операційні витрати	25	(66,748)	(98,214)
Операційний прибуток		1,632,383	1,211,404
Фінансові доходи		16,517	9,592
Фінансові витрати	26	(48,429)	(44,395)
Чистий прибуток/(збиток) від курсових різниць		(120,439)	73,879
Частка у прибутку асоційованого підприємства		2,945	3,363
Прибуток до оподаткування		1,482,977	1,253,843
Витрати з податку на прибуток	19	(275,122)	(206,239)
Прибуток за рік		1,207,855	1,047,604
Інші сукупні доходи/(збитки)			
<i>Статті, які у подальшому не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Переоцінка пенсійних зобов'язань із встановленими виплатами	17	(1,381)	(31,913)
<i>Статті, які у подальшому можуть бути перекласифіковані у прибуток або збиток</i>			
Курсові різниці у результаті перерахунку результатів закордонних представництв у валюту подання		990	109
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		1,207,464	1,015,800

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

Примітки на сторінках 12-65 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АТ „ФАРМАК”

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ (у тисячах українських гривень)

	Примітки	2020	2019
Операційна діяльність			
Прибуток до оподаткування		1,482,977	1,253,843
Коригування на:			
Знос та амортизацію		458,346	398,416
Чистий прибуток від вибуття основних засобів та нематеріальних активів	25	(8,461)	(8,599)
Збиток від зменшення корисності інвестицій в дочірні підприємства	9, 25	-	14,900
Збиток від вибуття дочірніх компаній	9, 25	-	18,094
Частка у прибутку асоційованого підприємства		(2,945)	(3,363)
Збиток від списання сировини та готової продукції	10, 25	25,860	29,933
Зміни резерву на покриття збитків від знецінення та списання дебіторської заборгованості	22, 25	9,636	(4,923)
Фінансові витрати	26	48,429	44,395
Фінансові доходи		(16,517)	(9,592)
Чистий збиток/(прибуток) від курсових різниць		107,469	(74,518)
Операційний прибуток до змін в оборотному капіталі		2,104,794	1,658,586
Зміни в оборотному капіталі:			
Зменшення/(збільшення) запасів		199,866	(398,987)
(Збільшення)/зменшення торгової та іншої дебіторської заборгованості		(119,801)	218,470
Зменшення/(збільшення) авансів виданих		68,706	(76,269)
Збільшення податків до відшкодування та передплат з податків, окрім податку на прибуток		(41,228)	(80,646)
Збільшення/(зменшення) торгової, іншої кредиторської заборгованості та інших зобов'язань		425,484	(12,430)
Збільшення податків до сплати, окрім податку на прибуток		4,295	299
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності		2,642,116	1,309,023
Відсотки сплачені	31	(29,973)	(27,570)
Сплачений податок на прибуток		(207,167)	(272,265)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		2,404,976	1,009,188
Інвестиційна діяльність			
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(1,263,155)	(712,763)
Надходження від вибуття основних засобів		10,100	10,613
Чисте вибуття грошових коштів у результаті внесення капіталу в дочірні підприємства		(19,860)	(90,164)
Дивіденди, отримані від асоційованого підприємства		3,714	3,069
Відсотки отримані		16,378	9,592
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(1,252,823)	(779,653)

Примітки на сторінках 12-65 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АТ „ФАРМАК”

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
(у тисячах українських гривень)**

	Примітки	2020	2019
Фінансова діяльність			
Надходження від кредитів та позик	31	170,367	253,128
Погашення кредитів та позик	31	(93,326)	(323,732)
Погашення зобов'язань з оренди	31	(64,588)	(57,754)
Виплата дивідендів		(100,007)	(50,187)
Чисті грошові кошти, використані у фінансовій діяльності		(87,554)	(178,545)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		1,064,599	50,990
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 1 січня	14	155,483	103,577
Вплив змін курсів обміну валют на залишки грошових коштів та їх еквівалентів, утримуваних в іноземних валютах		21,884	916
Грошові кошти та їх еквіваленти, станом на 31 грудня	14	1,241,966	155,483

Негрошові операції за рік, який закінчився 31 грудня 2020, були представлені активами з права користування, визнаними за договорами оренди у сумі 12,266 тисяч гривень (2019: 71,190 тисяч гривень).

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

Примітки на сторінках 12-65 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АТ „ФАРМАК”

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ (у тисячах українських гривень)

	Акціонерний капітал	Резерв перерахунку іноземних валют	Нерозподілений прибуток	Всього власного капіталу
На 31 грудня 2018 року	57,650	7,082	4,515,059	4,579,791
Прибуток за рік	-	-	1,047,604	1,047,604
Інші сукупні (збитки)/доходи за рік	-	109	(31,913)	(31,804)
Всього сукупних доходів за рік	-	109	1,015,691	1,015,800
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(50,185)	(50,185)
На 31 грудня 2019 року	57,650	7,191	5,480,565	5,545,406
Прибуток за рік	-	-	1,207,855	1,207,855
Інші сукупні (збитки)/доходи за рік	-	990	(1,381)	(391)
Всього сукупних доходів за рік	-	990	1,206,474	1,207,464
Оголошені дивіденди (Примітка 15)	-	-	(100,007)	(100,007)
На 31 грудня 2020 року	57,650	8,181	6,587,032	6,652,863

Від імені керівництва АТ „Фармак”:

В. Г. Костюк,
Виконавчий Директор

В. Г. Смародіна,
Директор з фінансів

Примітки на сторінках 12-65 є невід’ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

**Порівняльна характеристика стану бухгалтерського обліку основних засобів
на підприємстві АТ «ФАРМАК»**

Зміст господарських операцій	Типова кореспонденція		На досліджуваному підприємстві	
	Дт	Кт	Дт	Кт
<i>Введення в експлуатацію основні засоби</i>				
Отримані основні засоби від постачальників	152	631	1521	631
Податковий кредит по ПДВ	644	631	644	631
Постачальником зареєстровано податкову накладну (право на податковий кредит) в Єдиному реєстрі податкових накладних	641	644	6412	644
Оплачено рахунок за основні засоби	631	311	631	311
Введено в експлуатацію основні засоби	104	152	104	1521
<i>Реалізація основних засобів</i>				
Списано суму нарахованого зносу основних засобів	131	104	131	104
Списано залишкову вартість основних засобів(переведення зі складу основних засобів до необоротних активів, утримуваних для продажу)	286	104	286	104
Відвантажено основні засоби покупцю	361	712	361	712
Податкове зобов'язання по ПДВ	712	643	712	643
Списано залишкову вартість необоротних активів, утримуваних для продажу	943	286	943	286
Зареєстровано податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних	643	641	643	6412
Отримані кошти від покупця за основні засоби	311	361	311	361
Списано дохід на фінансовий результат	712	791	712	791
Списано витрати на фінансовий результат	791	943	791	943

Визначено фінансовий результат=прибуток	791	441	791	441
АБО Визначено фінансовий результат=збиток	442	791	442	791
Поточний ремонт основних засобів				
Списано послуги з поточного ремонту комп'ютера адміністрації	92	631	92	631
Отриманий податковий кредит	644	631	644	631
Постачальником послуг зареєстровано податкову накладну (право на податковий кредит) в Єдиному реєстрі податкових накладних	641	644	6412	644

Додаток К
Таблиця К.1

Динаміка активів та джерел їх формування АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Найменування показника	2016		2019		2020		Відхилення					
	тис.грн	% до підсумку	тис.грн	% до підсумку	тис.грн	% до підсумку	від 2016			від 2019		
							абсол.	відн.	структ.	абсол.	відн.	структ.
Активи	4309547	100	6851833	100	8655421	100	4345874	100,8		1803588	26,32	0
I.Необоротні активи	2260050	52,44287	3732753	54,47817	4609187	53,25203	2349137	103,9	0,80916	876434	23,48	-1,22614
1.1.Основні засоби	1908820	84,45919	2379244	63,73966	3080044	66,82402	1171224	61,36	-17,635	700800	29,45	3,08436
1.2.Активи з права користування	0	0	230011	9,667399	187000	6,071342	187000	0	6,07134	-43011	-18,7	-3,59606
1.3.Авансові платежі за основні засоби	59266	1,375226	406547	176,7511	602253	322,0604	542987	916,2	320,685	195706	48,14	145,309
1.4.Нематеріальні активи	72278	121,9553	133774	32,90493	153372	25,46637	81094	112,2	-96,489	19598	14,65	-7,43855
1.5.Інвестиції в дочірні підприємства	0	0	546189	408,2923	566049	369,0693	566049	0	369,069	19860	3,636	-39,223
1.6.Інвестиції в асоційоване підприємство	2304	0,053463	4302	0,787639	4917	0,868653	2613	113,4	0,81519	615	14,3	0,08101
1.7.Відстрочені податкові активи	30165	1309,245	25851	600,9066	6052	123,0832	-24113	-79,9	-1186,2	-19799	-76,59	-477,823
1.8.Інші необоротні активи	1127	3,736118	6835	26,43998	9500	156,9729	8373	742,9	153,237	2665	38,99	130,533
II. Оборотні активи	2049497	181854,2	3119080	45633,94	4046234	42591,94	1996737	97,43	-139262	927154	29,73	-3042,01
2.1.Запаси	879547	42,91526	1554977	49,85371	1327167	32,80006	447620	50,89	-10,115	-227810	-14,65	-17,0537
2.2.Торгова та інша дебіторська заборгованість	1040252	118,2713	1168683	75,15757	1271361	95,7951	231109	22,22	-22,476	102678	8,786	20,6375
2.3.Аванси видані	41459	3,985477	139156	11,90708	68194	5,363858	26735	64,49	1,37838	-70962	-50,99	-6,54322
2.4.Податки до відшкодування та передоплати з податків, окрім податку на прибуток	42711	103,0199	99689	71,63831	136196	199,7185	93485	218,9	96,6986	36507	36,62	128,08
2.5.Інші фінансові активи	0	0	1092	1,095407	1350	0,991219	1350	0	0,99122	258	23,63	-0,10419
2.6.Грошові кошти та їх	44020	1,021453	155483	14238,37	1241966	91997,48	1197946	2721	91996,5	1086483	698,8	77759,1

еквіваленти												
Власний капітал та зобов'язання	4309547		6851833		8655421		4345874	100,8	0	1803588	26,32	0
I. Власний капітал	2591083	60,12425	5545406	80,93318	6652863	76,86354	4061780	156,8	16,7393	1107457	19,97	-4,06963
1.1. Акціонерний капітал	54479	2,102557	57650	1,039599	57650	0,866544	3171	5,821	-1,236	0	0	-0,17306
1.2. Резерв перерахунку іноземних валют	7060	12,95912	7191	12,47355	8181	14,19081	1121	15,88	1,23168	990	13,77	1,71726
1.3. Нерозподілений прибуток	2529544	35829,24	5480565	76214,23	6587032	80516,22	4057488	160,4	44687	1106467	20,19	4301,99
II. Довгострокові зобов'язання	295322	11,67491	460307	8,398897	546665	8,29911	251343	85,11	-3,3758	86358	18,76	-0,09979
2.1. Кредити та позики	248270	84,06756	168397	36,58363	277923	50,83973	29653	11,94	-33,228	109526	65,04	14,2561
2.2. Зобов'язання з оренди	10786	4,344464	146417	86,94751	122915	44,22628	112129	1040	39,8818	-23502	-16,05	-42,7212
2.3. Пенсійні зобов'язання зі встановленими виплатами	28566	264,8433	145493	99,36893	145827	118,6405	117261	410,5	-146,2	334	0,23	19,2716
III. Короткострокові зобов'язання	1423323	4982,577	846120	581,5538	1455893	998,37	32570	2,288	-3984,2	609773	72,07	416,816
3.1. Кредити та позики	642520	45,14225	48874	5,776249	112537	7,729758	-529983	-82,5	-37,412	63663	130,3	1,95351
3.2. Торгова та інша кредиторська заборгованість	723330	112,577	720788	1474,788	1208429	1073,806	485099	67,06	961,229	487641	67,65	-400,982
3.3. Зобов'язання з оренди	7331	1,013507	55765	7,736672	61806	5,114574	54475	743,1	4,10107	6041	10,83	-2,6221
3.4. Зобов'язання з податку на прибуток	34195	466,4439	1498	2,686273	49654	80,33848	15459	45,21	-386,11	48156	3215	77,6522
3.5. Податки до сплати, окрім податку на прибуток	15947	46,63547	19195	1281,375	23467	47,26105	7520	47,16	0,62557	4272	22,26	-1234,11

Додаток Л
Таблиця Л.1

Динаміка доходів та витрат АТ «Фармак» за 2016-2020 рр

Найменування показника	2016	2019	2020	Відхилення			
				від 2016		від 2019	
				абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1. Дохід від реалізації	5112352	6400843	7410007	2297655	44,94321	1009164	15,76611
2. Собівартість реалізації	2398	2772473	3129796	3127398	130416,9	357323	12,88824
3. Валовий прибуток	2713857	3628370	4280211	1566354	57,7169	651841	17,96512
4. Витрати на реалізацію та збут	1094302	1324383	1341307	247005	22,57192	16924	1,277878
5. Загальні та адміністративні витрати	467233	710764	814317	347084	74,28499	103553	14,56925
6. Витрати на дослідження та розробки	158974	305906	447845	288871	181,7096	141939	46,39955
7. Інші операційні доходи	7431	22301	22389	14958	201,2919	88	0,394601
8. Інші операційні витрати	33288	98214	66748	33460	100,5167	-31466	-32,0382
9. Операційний прибуток	967491	1211404	1632383	664892	68,72333	420979	34,75133
10. Фінансові доходи	3032	9592	16517	13485	444,7559	6925	72,19558
11. Фінансові витрати	50480	44395	48429	-2051	-4,063	4034	9,086609
12. Чистий збиток від курсових різниць	83314	73879	120439	37125	44,56034	46560	63,02197
13. Частка у прибутку асоційованого підприємства	1350	3363	2945	1595	118,1481	-418	-12,4294
14. Прибуток до оподаткування	838079	1253843	1482977	644898	76,94955	229134	18,27454
15. Витрати з податку на прибуток	152821	206239	275122	122301	80,02892	68883	33,3996
16. Прибуток за рік	685258	1047604	1207855	522597	76,26281	160251	15,29691
17. Інші сукупні доходи	4377	109	990	-3387	-77,3818	881	808,2569
18. Всього сукупних доходів за рік	688118	1015800	1207464	519346	75,47339	191664	18,86828

Оцінка впливу чинників на зміну чистого прибутку
КП «Магазин «Комфорт» за 2009-2010рр.

Показники	2019	2020	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Дохід від реалізації (Д), тис. грн.	6400843	7410007	1009164	15,77
2. Чистий прибуток (ЧП), тис. грн.	1047604	1207855	160251	15,3
3. Власний капітал (ВК), тис. грн.	5545406	6652863	1107457	19,97
4. Активи (А), тис. грн.	6851833	8655421	1803588	26,32
5. Оборотність активів (d_a), оборотів за рік	0,93	0,86	-0,08	-8,36
6. Мультиплікатор капіталу (M_K), у вигляді десяткового дробу	1,236	1,301	0,07	5,29
7. Чиста рентабельність ($R_{чиста}$), у вигляді десяткового дробу	0,164	0,163	-0,0007	-0,41

$$\text{ЧП} = \text{ВК} \times d_a \times M_K \times R_{\text{чиста}}$$

$$\Delta \text{ЧП}_{(BK)} = \overline{\Delta BK} \cdot d_{A_0} \cdot M_{K_0} \cdot R_{\text{чиста}_0} = 1107457 \times 0,93 \times 1,24 \times 0,16 = 204339,11;$$

$$\Delta \text{ЧП}_{(d_A)} = \overline{BK}_1 \cdot \Delta d_A \cdot M_{K_0} \cdot R_{\text{чиста}_0} = 6652863 \times (-0,08) \times 1,24 \times 0,16 = -105594,24;$$

$$\Delta \text{ЧП}_{(M_K)} = \overline{BK}_1 \cdot d_{A_1} \cdot \Delta M_K \cdot R_{\text{чиста}_0} = 6652863 \times 0,86 \times 0,07 \times 0,16 = 64080,38;$$

$$\Delta \text{ЧП}_{(R_{\text{чиста}})} = \overline{BK}_1 \cdot d_{A_1} \cdot M_{K_1} \cdot \Delta R_{\text{чиста}} = 6652863 \times 0,86 \times 1,3 \times (-0,007) = -5206,53.$$

$$\Delta \text{ЧП} = \Delta \text{ЧП}_{BK} + \Delta \text{ЧП}_{d_a} + \Delta \text{ЧП}_{M_K} + \Delta \text{ЧП}_{R_{\text{чиста}}} =$$

$$= 204339,11 - 105594,24 + 64080,38 - 5206,53 = 160251.$$

Система показників-індикаторів використання економічного потенціалу фармацевтичного підприємства

№ пор.	Показник	Алгоритм розрахунку	Напрямок використання
1 кластер «Показники платоспроможності»			
1.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{\text{ГК} + \text{ПФІ}}{\text{ПЗ}}$	Оцінка можливостей розрахунку за поточними зобов'язаннями найближчим часом; оцінка ефективності використання вільних грошових коштів. Оптимальне значення - 0,2
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{\text{шв.лікв.}} = \frac{\text{ГК} + \text{ПФІ} + \text{ДЗ}}{\text{ПЗ}}$	Оцінка ступеня покриття поточних зобов'язань лише за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості (тобто без врахування запасів). Оптимальне значення - 0,7
1.3	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{\text{пот.лікв.}} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}}$	Загальна оцінка ліквідності підприємства, його можливостей покриття поточних зобов'язань за рахунок усіх оборотних активів протягом року, оцінка кредитоспроможності підприємства. Оптимальне значення 2,0
2 кластер «Показники стану та структури капіталу»			
2.1	Коефіцієнт маневрування	$K_{\text{маневр}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ВК}}$	Оцінка структури оборотних активів за джерелами формування – за рахунок власного капіталу чи заборгованості. Оптимальне значення не нижче 0,3-0,4
2.2	Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{\text{автоном}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ВБ}}$	Оцінка рівня фінансування діяльності за рахунок власних коштів. Оптимальне значення не менше 0,5
2.3	Коефіцієнт заборгованості	$K_{\text{заборг}} = \frac{\text{З}}{\text{ВБ}}$	Оцінка рівня заборгованості підприємства в загальному обсязі капіталу підприємства. Оптимальне

			значення більше 0,5
2.4	Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	$K_{\text{деб.і кр.заб.}} = \frac{ДЗ}{ПЗ}$	Оцінка ступеня перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською. Оптимальне значення -1,0
2.5	Коефіцієнт мультиплікації власного капіталу	$K_{\text{мультипл}} = \frac{А}{ВК}$	Оцінка здатності власного капіталу створювати активи. Оптимальне значення 1,7-1,8
2.6	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу	$K_{\text{позик.і вк.кап}} = \frac{З}{ВК}$	Оцінка співвідношення позикового і власного капіталу. Оптимальне значення 0,7-0,8
3 кластер «Показники оборотності»			
3.1	Оборотність товарно-матеріальних запасів	$K_{\text{об.тмз}} = \frac{Д}{Т + З}$	Оцінка швидкості обороту товарно-матеріальних запасів. Оптимально – прискорення оборотності товарно-матеріальних запасів, але за умови достатнього обсягу товарних запасів для нормальної господарської діяльності
3.2	Коефіцієнт навантаження економічного потенціалу	$K_{\text{неп}} = \frac{Д}{А}$	Оцінка інтенсивності використання економічного потенціалу підприємства. Оптимально – прискорення оборотності
3.3	Оборотність дебіторської заборгованості	$K_{\text{одз}} = \frac{Д}{ДЗ}$	Оцінка швидкості обороту дебіторської заборгованості. Оптимально – прискорення оборотності
3.4	Оборотність кредиторської заборгованості	$K_{\text{окз}} = \frac{Д}{З}$	Оцінка середнього періоду погашення кредиторської заборгованості, тобто часу, на який кредитується підприємство з боку своїх господарських партнерів
4 кластер «Показники прибутковості»			
4.1	Чиста рентабельність	$R_{\text{ч}} = \frac{\text{чП}}{Д}$	Оцінка рівня отримання чистого прибутку на одиницю власного капіталу підприємства, критерій для котирування акцій підприємства на біржі. Оптимально – максимізація позитивного

			значення, відсутність або скорочення від'ємного значення
4.2	Рентабельність капіталу	$R_{\text{кап}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВК}}$	Оцінка результатів господарської діяльності підприємств, обсяг прибутку на одиницю реалізації
4.3	Рентабельність активів	$R_A = \frac{\text{ЧП}}{A}$	Оцінка обсягу отриманого чистого прибутку в розрахунку на одиницю майна, яке знаходиться в розпорядженні підприємства
4.5	Рентабельність оборотних активів	$R_{\text{оА}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ОА}}$	Оцінка обсягу отриманого чистого прибутку в розрахунку на одиницю оборотних активів

Додаток П
Таблиця П.1

Динаміка показників-індикаторів використання економічного потенціалу АТ «Фармак» за 2016-2020 рр.

Найменування показника	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення від							
						2016		2017		2018		2019	
						абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1 кластер «Показники платоспроможності» (коефіцієнт)													
1.1.Коефіцієнт негайної (абсолютної) ліквідності	0,03	0,04	0,08	0,18	0,85	0,82	2733,33	0,81	2025	0,77	962,5	0,67	372,222
1.2.Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,76	0,89	1,19	1,56	1,73	0,97	127,632	0,84	94,382	0,54	45,3782	0,17	10,8974
1.3.Коефіцієнт поточної ліквідності	1,44	1,75	2,16	3,69	2,78	1,34	93,0556	1,03	58,8571	0,62	28,7037	-0,91	-24,6612
2 кластер «Показники стану та структури капіталу» (коефіцієнт)													
2.1.Коефіцієнт маневрування	0,24	0,31	0,36	0,43	0,39	0,15	62,5	0,08	25,8065	0,03	8,33333	-0,04	-9,30233
2.2.Коефіцієнт фінансової автономії (стабільності)	0,6	0,69	0,72	0,81	0,77	0,17	28,3333	0,08	11,5942	0,05	6,94444	-0,04	-4,93827
2.3.Коефіцієнт заборгованості	0,4	0,31	0,28	0,19	0,23	-0,17	-42,5	-0,08	-25,806	-0,05	-17,857	0,04	21,0526
2.4.Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	1,36	1,18	0,91	0,72	1,15	-0,21	-15,441	-0,03	-2,5424	0,24	26,3736	0,43	59,7222
2.5.Коефіцієнт мультиплікації власного капіталу	1,66	1,44	1,38	1,24	1,3	-0,36	-21,687	-0,14	-9,7222	-0,08	-5,7971	0,06	4,83871
2.6.Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу	1,51	2,27	2,6	4,24	3,32	1,81	119,868	1,05	46,2555	0,72	27,6923	-0,92	-21,6981

3 кластер «Показники оборотності» (кількість оборотів)													
3.1. Оборотність товарно-матеріальних запасів	5,81	5,79	5,68	4,12	5,58	-0,23	-3,9587	-0,21	-3,6269	-0,1	-1,7606	1,46	35,4369
3.2. Коефіцієнт навантаження економічного потенціалу	1,19	1,25	1,12	0,93	0,86	-0,33	-27,731	-0,39	-31,2	-0,26	-23,214	-0,07	-7,52688
3.3. Оборотність дебіторської заборгованості	4,91	5,24	4,45	5,48	5,83	0,92	18,7373	0,59	11,2595	1,38	31,0112	0,35	6,38686
3.4. Оборотність кредиторської заборгованості	3,59	4,44	4,92	6,84	5,09	1,5	41,7827	0,65	14,6396	0,17	3,45528	-1,75	-25,5848
4 кластер «Показники прибутковості» (%)													
4.1. Чиста рентабельність	13,4	13,79	15,87	16,37	16,3	2,9	21,6418	2,51	18,2016	0,43	2,70951	-0,07	-0,42761
4.2. Рентабельність капіталу	26,45	24,86	24,52	18,89	18,16	-8,29	-31,342	-6,7	-26,951	-6,36	-25,938	-0,73	-3,86448
4.3. Рентабельність активів	15,9	17,27	17,71	15,29	13,95	-1,95	-12,264	-3,32	-19,224	-3,76	-21,231	-1,34	-8,7639
4.4. Рентабельність оборотних активів	33,44	34,88	36,15	33,59	29,85	-3,59	-10,736	-5,03	-14,421	-6,3	-17,427	-3,74	-11,1343

**Функціональні можливості зарубіжних комп'ютерних програм для
аналізу економічного потенціалу підприємства**

Компанія- розробник	Система	Функціональне призначення
SAS, США	Marketing Optimization	Автоматизація зовнішнього аналізу
ABC Technologies Inc., США	Oros Analytics	Обробка даних, що надходять з ERP- і CRM-систем, і їхня консолідація. Прийняття тактичних і стратегічних рішень на основі узагальненої моделі
Alcar Group Inc., США	Alcar Strategic Financial Planning System	Фінансова модель, що редагується, для кожного підрозділу компанії і дочірніх компаній. Консолідація фінансової інформації (стандартизовані дані). Прийняття тактичних і стратегічних рішень на основі узагальненої моделі
Business Resource Software Inc., США	Alcar Strategic Financial Planning System	Фінансова модель, що редагується, для кожного підрозділу компанії і дочірніх компаній. Консолідація фінансової інформації. Прийняття тактичних і стратегічних рішень на основі узагальненої моделі
Business Resource Software Inc., США	Business Insight	Автоматизований аналіз економічного потенціалу підприємства його позиції на ринку
High Performance Systems, США	ithink	Побудова та аналіз імітаційних бізнес-моделей
Decisive Tools, LLC, США	iDecide 2000	Побудова імітаційних моделей процесів у вигляді діаграм. Аналіз ризиків прийняття рішень із використанням методу Монте-Карло
Essential Software, США	Advanced Financial Statement Analysis	Аналіз фінансової звітності з можливістю побудови фінансових прогнозів

**Функціональні можливості українських та країн близького зарубіжжя
комп'ютерних програм для аналізу економічного потенціалу
фармацевтичного підприємства**

Назва програми	Функціональне призначення
«ІНЕК - Аналітик»	Програма передбачає: горизонтальний і вертикальний аналіз пасивів і активів аналітичного балансу; показники прибутків і збитків; показники припливу і відтоку грошових коштів; показники ефективності, що характеризують рентабельність діяльності і прибутковість вкладень; показники платоспроможності; показники фінансової стійкості; показники ринкової оцінки підприємства; зіставлення темпів зміни цін на продукцію, послуги, товари та основні види матеріальних ресурсів і витрат; аналіз ефективності виробництва; динаміка структури собівартості, виручки, витрат обігу; рух продукції, ресурсів і товарів на складі; надходження і витрачання грошових коштів; точка беззбитковості і запас фінансової міцності підприємства; факторний аналіз динаміки прибутку; ефективність роботи адміністративно-управлінського персоналу підприємства і динаміка продуктивності праці персоналу; ефективність використання матеріально-сировинних і паливно-енергетичних ресурсів; розподіл непрямих витрат пропорційно прямим витратам на заробітну плату, прямим матеріальним витратам, всім прямим витратам, виручки від реалізації або обсягами виробленої продукції.
Audit Expert	Програма передбачає: виконання експрес-аналізу фінансового стану – у стислі терміни обрахувати на підставі поданих форм № 1 і № 2 стандартні показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності діяльності та ділової активності; проведення горизонтального (динамічного), вертикального (структурного), а також трендового аналізу фінансових даних; оцінювання ризиків втрати ліквідності, банкрутства шляхом аналізу структури балансу, якості активів як свого підприємства; проведення аналізу беззбитковості і факторного аналізу рентабельності власного капіталу; оцінювання кредитоспроможності; проведення регламентованого аналізу відповідно до нормативних актів контролюючих відомств; здійснення поглибленого аналізу на основі даних синтетичних рахунків з оборотно-сальдової відомості; визначення можливих варіантів подальшого розвитку підприємства шляхом складання матриці фінансових стратегій; розробку власної методики аналізу
Project Expert	Інструмент оцінки запасу міцності бізнесу. Програма передбачає: оцінку зміни фінансових показників проекту залежно від зміни рівня інфляції, ставок податків, витрат на персонал, величини збуту й інших вихідних даних проекту; дослідження чутливості показників ефективності до зміни ставки дисконтування дає змогу визначити стійкість проекту до коливань кон'юнктури фінансового ринку і можливих змін макроекономічних умов діяльності; аналіз взаємозв'язків між витратами і доходами за різних обсягів виробництва, визначення точки беззбитковості для кожного виду продукції в будь-якому розрахунковому періоді і розрахунок обсягу продажу, що покриває всі витрати на його виробництво і реалізацію; визначення запасу фінансової міцності й оцінювання впливу обраної структури витрат на прибуток – розрахунок операційного важеля

